

Holmliaparken – Der folk møtes!

**Mulighetsstudie
for Holmliaparken**

Holmliaparken - der folk møtes!

Byverkstedet

BOGL

Oppdragsgiver:

Oslo Kommune
Bymiljøetaten

Mer enn en park?

Tilgjengelig for alle

Under pandemien har vi sett hvor viktig tilgang til natur og våre felles uterom er. Flere enn noen gang har tatt i bruk parker og grøntområder. For mange har det å kunne gå en tur eller trene, møtes på avstand eller bare å være i parken vært avgjørende for å sikre god helse, trivsel og livskvalitet. Situasjonen med COVID-19 har ikke bare endret våre livsmønstre og byliv, men også gitt et økt fokus på våre byparker, og enda viktigere, å sikre at parken er tilgjengelig for alle.

Fellesskap, stolthet og lokal identitet

Fremtidens parker vil være mer enn kun rekreative områder – de vil være sentrale møteplasser som adresserer utfordringer knyttet til sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Tiden for å bygge disse er nå. Holmliaparken har potensial til å bli et eksempel på hvordan parker kan brukes til å skape transformativ endringer; til å redusere sosiale forskjeller, bygge fellesskap, stolthet og lokal identitet. Remiseparken i København, er et eksempel der fornyelsen av parken var en del av en større områdeforvandling som skulle bidra til å gjøre området til et trygt sted. I dag har parken en sterk identitet som et sted med plass til fellesskap, fysisk aktivitet og naturopplevelser i et ellers tettbebygget område.

En foregangspark

Holmliaparken er et stort område som i sin helhet utgjør ca. 59 daa. Parken er tilnærmet bilfri, har sentral beliggenhet, naturmangfold med skog, vann og bekker, samt områder som naturlig kan gi rom for mer urbane kvaliteter. Det er god plass til ulike typer lek, mennesker og behov. I dag benyttes parken primært til gjennomfart, så potensialet er stort. Å omvandle stedet til en trygg og attraktiv park med gratis og tilgjengelige aktiviteter for alle, vil ha stor betydning. Det vil ikke bare berike nærmiljøet, men også gi Holmlia et solid løft. Med innovative og fremtidsrettede løsninger kan Holmliaparken bli en foregangspark til inspirasjon for andre steder, symbolet på et Holmlia skapt av mangfold, med plass til alle og der det urbane og landlige henger sammen.

*Jinn M. Jansen, prosjektleder i Byverkstedet
Oslo, mars 2021*

Sammendrag

En helhetlig park

Målet for oppdraget har vært å utføre en mulighetsstudie og utarbeide definerte konsepter for videre utvikling av Holmliaparken. Studien presenteres i denne rapporten og gir forslag til kortsiktige og langsiktige tiltak til hvordan grøntområdet i dagens Holmliapark kan bli en sammenhengende bypark med felles identitet for beboere og nærmiljø. Det er ikke tidligere gjennomført tiltak som ser på dette 59 daa store området på en helhetlig måte. Oppdragsgiver for mulighetsstudien er Oslo kommune ved Bymiljøetaten. Studien er gjort på vegne av Bydel Søndre Nordstrand (BSN) som en del av Oslo sør-satsingen (2018-2026) og områdesatsingene i Oslo. Hensikten med områdesatsingen er å gjennomføre et helhetlig løft i de mest levekårsutsatte områdene ved å bedre miljø, boforhold og levekår.

Et stort potensiale

Holmlia Syd skårer lavere på en rekke levekårsindikatorer sammenliknet med bydel Søndre Nordstrand og Oslo generelt, og området rundt Holmlia Senter har flere utfordringer enn øvrige områder i delbydelen. Høy arbeidsledighet, lav yrkesdeltakelse, trangboddhet og mange utleieboliger gir området en rekke levekårsutfordringer. Det er en høy andel beboere med minoritetsbakgrunn og en femtedel av befolkningen i delbydelen er i grunnskolealder. Barn og unge som vokser opp i utsatte miljøer er sårbare og

har derfor kort vei til kriminelle miljøer og utenforskap. Det er i tillegg en rekke utfordringer knyttet til områdets fysiske utforming som få møteplasser, mangel på uteområder, mye byggeaktivitet, få tverrforbindelser og villparkering av biler. Store utfordringer til tross, med umiddelbar nærhet gir Holmliaparken tilgang til store rekreasjons- og grøntområder, og er et naturlig sted for å skape nye, trygge og attraktive møteplasser for både nærmiljøet og andre. Flotte landskapsrom og naturverdier, levende økosystem og uforløst utnyttelse av vann er ressurser som i tillegg til en engasjert befolkning åpner opp for mange muligheter. Potensialet er stort.

Parkens kontekst

For å gi et godt beslutningsgrunnlag for den videre utviklingen av Holmliaparken, har det vært nødvendig å forstå parkens kontekst, både historisk, topografisk, klimatisk og sosialt. Prosjektet har jobbet tverrfaglig og utforsket parken fra ulike perspektiver; sosiale, kulturelle og landskapsarkitektoniske. Kunnskapsgrunnlaget i studien består av analyser av planområdet og bred medvirkning av beboere. Det er også gjort en grundig kartlegging av dagens bruk av området med fokus på hvilke kvaliteter, muligheter og utfordringer nye tiltak må imøtekomme og bygge videre på.

Et helhetlig designkonsept

Studien har munnet ut i en visjon og et helhetlig designkonsept. Visjonen «Holmliaparken – der folk møtes!» viser til Holmliaparken som den naturlige møteplassen i nærmiljøet. Et sted som kan brukes av alle, både til hverdags og fest. Hovedelementet i designkonseptet er en inndeling av parken i fem distinkte, men sammenhengende soner. Hver sone fremhever ulike kvaliteter og muligheter for bruk som treffer behovene til ulike brukergrupper. Sonene vil være koblet sammen gjennom en hovedgangforbindelse med attraktive gang- og sykkelveier. Designkonseptet består også av fire tematiske mål for parken knyttet til identitet, kunst og kultur, miljø og biologisk mangfold. Disse er ment som et rammeverk for å skape en tematisk helhet som parken kan utvikles innenfor, og er i tråd med beboeres identifiserte behov og ønsker. Samlet vil det helhetlige designkonseptet bidra til å gi Holmlia et solid og varig løft!

Deltakelse og synlig fremgang

Parken utgjør et stort område, og det vil være et omfattende prosjekt å utføre alt på en gang. Vi foreslår derfor at parken utvikles i etapper, der gjennomføringen av prosjektet knyttes opp mot parkens fem soner. Hver sone består av flere elementer som kan utarbeides over tid. Rapporten gir konkrete forslag til hvilke soner og hvilke elementer innenfor hver sone som bør prioriteres. Rapporten gir også forslag til midlertidige tiltak og aktiviteter som sikrer medvirkning både under utbygging av parken og i ettertid. Dette vil bidra til at innbyggerne føler seg inkludert i utviklingsprosessen og opplever fremgang og eierskap til parken.

Ellen var en av de første parselleierne i parken. Foto: Oda Berby

Innhold

Forord	4	5. Et helhetlig designkonsept	62
Mer enn en park?		5.1 Visjon for parken	63
		5.2 Tematiske mål	64
Sammendrag	6	6. Planforslag	66
Team	10	7. Fem soner	74
Tverrfaglig kompetanse		7.1 Sone 1: Paviljongen	76
		7.2 Sone 2: Høyden	80
		7.3 Sone 3: Kjøkkenhagen	84
		7.4 Sone 4: Lusetjern vannpark	88
		7.5 Sone 5: Sørsiden	92
		7.6 Tiltak inndelt i soner	98
		7.7 Oppsummeringer	104
1. Innledning	12	Kilder	107
1.1 Mål for oppdraget	13	Vedlegg 1	108
1.2 Bakgrunn for områdeløft	13	Let og lær	
2. Tilnærming og metode	14	Vedlegg 2	113
2.1 Helhetlig tilnærming	15	Fra et barneperspektiv	
2.2 Medvirkning som metode	16	Vedlegg 3	121
3. Fokusgrupper og medvirkning	18	Kommunikasjon og formidling	
3.1 Fokusgrupper	19		
3.2 Oversikt over fokusgrupper	23		
4. Innsikt og drøfting	24		
4.1 Identitet og stolthet	25		
4.2 Å knytte sosiale bånd	25		
4.3 Foreninger og lokale aktører			
4.4 Ungdom er aktive brukere			
av uterom	29		
4.5 Jenters interesser og perspektiv	30		
4.6 Kunst, kultur og varierte			
attraksjoner	33		
4.7 Klima, miljø og bærekraft	36		
4.8 Tilrettelagt for alle	37		
4.9 Landskapsanalyse	38		
4.10 Kvaliteter og utfordringer	46		
4.11 Oppsummering	58		

TEAM

Tverrfaglig kompetanse

TEAM

For å løse oppgaven har vi satt sammen et tverrfaglig team som har bestått av landskapsarkitekter, designere, medvirkningsleder, antropolog og fotograf.

PROSJEKTGRUPPE

For å sikre et effektivt og dynamisk samarbeid har vi i tillegg hatt en prosjektgruppe bestående av: Elin From (Prosjektleder BYM), Cecilie Noreng (BYM), Inger Aguilar (BSN), Vegard L. Jensen (BSN) og Jinn M. Jansen (Prosjektleder BV).

Dominika Misterka
Urban Designer
BOGL

Jens Linnet
Landskapsarkitekt
BOGL

Martha Andrea Denneche
Landskapsarkitekt
BOGL

Sofia Østerhus
Designer
Byggstudio

Jinn M. Jansen
Prosjekt- og kreativ leder
Byverkstedet

Caroline Ulseth Karlsen
Illustratør/Medvirkningsleder
Byverkstedet

Johanne Nyborg
Designer
Byverkstedet

Oda Berby
Fotograf
Byverkstedet

Valentina Martínez
Antropolog
Byverkstedet

Anna Ferm
Designer
Byverkstedet

«Holmliaparken gir tilgang til store grønt-områder, og er et naturlig sted for å skape nye, trygge og attraktive møteplasser for både nærmiljøet og andre.»

Tone er en av de engasjerte seniorene på Holmlia. Foto: Oda Berby

1.1 Mål for oppdraget

Målet for oppdraget har vært å utføre en mulighetsstudie som gir ideer til videre utvikling av Holmliaparken. Studien presenteres i denne rapporten. Den viser forslag til konkrete tiltak for hvordan det store grøntområdet i og rundt dagens Holmliapark kan bli en sammenhengende bypark med felles identitet for beboere ved Holmlia Senter og lokalmiljøet for øvrig.

1.2 Bakgrunn for områdeløft

Oppdragsgiver for mulighetsstudien er Oslo Kommune ved Bymiljøetaten. Studien er gjort på vegne av Bydel Søndre Nordstrand (BSN) som en del av Oslo sør-satsingen (2018-2026) og områdesatsingene i Oslo. Hensikten med områdesatsingen er å gjennomføre et helhetlig løft i de mest levekårsutsatte områdene ved å bedre miljø, boforhold og levekår.

Trygge og attraktive møteplasser

Som en del av satsingen ble det besluttet at det skulle igangsettes et områdeløft på Holmlia Syd. Holmlia Syd er en delbydel som tilhører Søndre Nordstrand. Stedsanalysen fra 2018 (Rambøll, 2018) peker på området rundt Holmlia Senter som et sted med flere utfordringer enn øvrige områder i delbydelen. Med høy arbeidsledighet, lav yrkesdeltakelse og mange utleieboliger har området en rekke levekårsutfordringer. Beboerne består av en stor andel personer med minoritetsbakgrunn og barn som lever i familier preget av fattigdom og trangbodhet. Med umiddelbar nærhet gir Holmliaparken tilgang til store rekreasjons- og grøntområder, og er et naturlig sted for å skape nye, trygge og attraktive møteplasser for både nærmiljøet og andre.

Tilnærming og metode

«I prosjektet er det lagt vekt på samspillet mellom miljø, landskap, mennesker og byutvikling.»

Prosess hos Byverkstedet. Foto: Oda Berby

2.1 Helhetlig tilnærming

For å gi et godt beslutningsgrunnlag for den videre utviklingen av Holmliaparken, har det vært nødvendig å forstå parkens kontekst, både historisk, topografisk, klimatisk og sosialt. I prosjektet er det jobbet tverrfaglig, og med et sammensatt team har vi kunnet utforske parken fra ulike perspektiv. Studien legger vekt på samspillet mellom miljø og landskap, mennesker og byutvikling, gjennom henholdsvis en detaljert landskapsanalyse og et skreddersydd medvirkningsopplegg. Dette har vært basert på en tilnærming der grunnleggende menneskelige behov som trygghet og tilhørighet har vært sentralt.

Utvikling av området over tid

For at Holmliaparken skal gi langsiktige og bærekraftige løsninger, har det vært en forutsetning å se studien som en del av bydelen og nærmiljøets arbeid med utvikling av området over tid. Å bygge videre på eksisterende kunnskap fra blant annet Stedsanalysen Holmlia Syd (Rambøll, 2018), i

tillegg til nærmiljøvandring, samtaler, workshops, annen medvirkning og innspill fra nærmiljøet har vært en viktig del av tilnærmingen.

Prosjektgruppe og lokale aktører

I starten av prosjektet ble hele prosjektteamet, i tillegg til personer med andre sentrale roller som parkforvalter og kommunikasjonsansvarlig, invitert til en befaring og workshop. Dette var viktig for å gi en felles oppstart og forståelse for det videre arbeidet. Det bidro også til at ulike aktører ble kjent og fikk innsyn i de ulike deltakerne sine kompetanse- og ansvarsområder.

For å sikre en dynamisk prosess og videre arbeid på tvers, ble det opprettet en prosjektgruppe sammen med Bymiljøetaten og bydel Søndre Nordstrand. Her kunne vi dele erfaringer og fange opp innspill og ideer underveis. Gjennom prosjektgruppa var det også mulig å involvere andre relevante fagpersoner. I tillegg var bydelen behjelpelig med å videreformidle informasjon om aktiviteter og kontakt til lokale aktører i bydelen.

Child-led walk

På Holmlia bor en stor andel barn og barnefamilier, og en femtedel av befolkningen i delbydelen er i grunnskolealder. Vi har derfor valgt å inkludere forslag til løsninger ut fra et barneperspektiv og har blant annet benyttet metoden «child-led walk» for å la barn selv vise og fortelle hvordan de bruker og ønsker å bruke parken.

Kommunikasjon og formidling

Kommunikasjon og måter vi velger å kommunisere på er viktigere enn noen gang. God kommunikasjon handler både om å ha synlige og transparente prosesser, men kanskje fremfor alt om å gi publikum mulighet til å få informasjon og ta del i det som skjer. I studiet har vi derfor testet ut å benytte en utstilling som en måte å kommunisere og nå ut til folk på.

2.2 Medvirkning som metode

For å lykkes med å skape en park som er tilpasset innbyggernes behov, er det avgjørende med bred medvirkning, lokal kunnskap og forankring. Medvirkningen har vært en viktig del av arbeidet helt fra starten. Det er brukerne som er eksperter i sin egen hverdag og lokalområde. Når de får mulighet til å engasjere seg bidrar det til å skape tilhørighet og deltakelse som bygger gode og trygge steder å leve og vokse opp i.

Motstående side: Hanna har bodd på Holmlia i 38 år og elsker det.
Foto: Oda Berby

Kvalitative metoder

På grunn av situasjonen rundt COVID-19 har vi måttet tilpasse arbeidet underveis, men har opprettholdt fysiske møter så langt det har vært mulig. Arbeidet har vært prosessdrevet der vi bevisst har tatt i bruk ulike kvalitative metoder; blant annet kreative idé-workshops, observasjon, samtaler og walk-alongs. Arbeidet har foruten å samle viktig kunnskap, også resultert i en utstilling med QR-poster, testing av parkvakter og produksjon av språkskilt for flerspråklige barn i samarbeid med Fjeldlund barnehage. Se vedlegg 1.

Et sted man føler seg velkommen

En levende park er fylt av en miks av mennesker og ulike grupper som bruker parken samtidig eller på ulike tider av dagen. For at folk skal ønske å være der må det være et sted man føler seg velkommen, er trygg og kjenner tilhørighet til. I dag forbinder de fleste parken med et sted for gjennomfart, og har ikke tenkt så mye på dens kvaliteter som park. Når vi har vist fram et områdekart, er det som om mange ser parken med nye øyne og oppdager hvor attraktivt grøntområdet og tilgangen til natur faktisk er.

Fokusgrupper og medvirkning

«Vi ser at når innbyggere får mulighet til å engasjere seg, bidrar det til et felles ansvar som sikrer at nærmiljøet blir gode og trygge steder å vokse opp i.»

Medvirkning. Foto: Oda Berby

3.1 Fokusgrupper

For å fange opp ulike stemmer og behov har vi arbeidet med fokusgrupper. Blant disse har «stille stemmer» vært viktige, de som vanligvis ikke deltar i medvirkningsopplegg eller av andre grunner ikke gjør sine stemmer hørt. Manglende deltakelse handler ikke nødvendigvis om at man ikke ønsker å engasjere seg, men heller at én type medvirkning ikke passer alle. Derfor har vi oppsøkt ulike grupper og tatt utgangspunkt i deres ulike interesser og motivasjon for å delta og engasjere seg i parken.

Perspektiv og innblikk

Sammen med blant annet skoleklasser, seniorer, en jentegruppe, kvinner med innvandrerbakgrunn og barn har vi gjennomført ulike workshops og samtaler. Dette har gitt oss viktige perspektiv og innblikk i både forventninger og behov men også unike tanker og ideer. Se fullstendig oversikt over fokusgrupper på side 23.

Nyansert og helhetlig kunnskapsgrunnlag

I tillegg til å involvere «stille stemmer», har vi jobbet bevisst med grupper og aktører som har fysisk nærhet til parken. Det har vært viktig å invitere ulike grupper til samtaler for å høre hva som skal til for at nettopp de vil bruke parken. Arbeidet med fokusgrupper og medvirkning, har gitt oss et mer nyansert og helhetlig kunnskapsgrunnlag. Dette har vært avgjørende for løsningsforslagene våre.

Parsellhagen er et sosialt sted for
beboere på Holmlia. Foto: Oda Berby

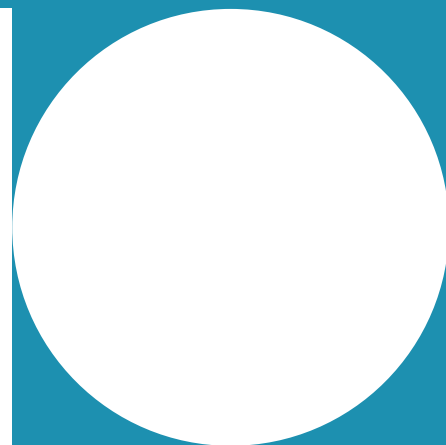
Ellen flyttet fra Frogner til Holmlia for snart 20 år siden, og har ikke angret ett sekund. Foto: Oda Berby

3.2 Oversikt over fokusgrupper

Gruppe	Hvem	Hvorfor
Ungdom	Elever fra Holmlia Skole Elever fra 10. klasse	• Skolen ligger i direkte nærhet til parken • Mulig bruk av parken til undervisning og aktiviteter • Ungdommers behov og perspektiv
Seniorer	Engasjerte seniorer 60+	• Har følt seg lite sett og hørt
Jentegruppe	United Sisters Forandringshuset Jenter 15-17 år	• Synliggjøre jenters behov i uterom
Forening	Holmlia Parsellhageforening	• Aktive brukere av parken ved bruk av parsellene
Barn	Barn 0-5 år Ledere i Fjeldlund Barnehage Child-led walks	• Barns behov og perspektiv • Ligger i parken
Innvandrerkvinner	Bor i borettslag rett ved parken	• Lite representert i medvirkning
Menn	Engasjerte fedre	• Behov for engasjement fra menn, spesielt med innvandrerbakgrunn
Borettslag	Holmlia Boligsameie	• Borettslag med direkte tilknytning til parken
Personer med funksjonsnedsettelse	Beboere med nedsatt funksjonsevne	• Universell utforming
Nøkkelpersoner og ildsjeler	Ressursgruppa for Holmliaparken Deichman, Vær Stolt, kirken og bydelen	• Nøkkelpersoner som bruker parken aktivt til arrangementer • Bibliotek og kirke med direkte tilknytning til parken
Barne- og ungdoms- arbeidere	Forandringshuset	• Sentral aktør for samarbeid knyttet til barn og ungdom på Holmlia • Lokaler med beliggenhet nærme parken

INNSIKT

Holmlia er mangfoldig og komplekst. De fleste opplever Holmlia som et trygt og godt sted å bo, «en liten landsby» der relasjoner står sterkt samtidig som ulike levekårsutfordringer er en realitet for mange. Å anerkjenne disse forholdene er viktig for å kunne skape en bypark med felles identitet. I likhet med prosjektområdet er nærmiljøet sammensatt. Gjennom eksisterende kunnskap, samtaler med nærmiljøet og fokusgrupper har vi kommet tett på brukerne og fått en forståelse for hvordan området henger sammen med omgivelsene.

4.1 Identitet og stolthet

Et av målene for studien har vært å finne ut hvordan man kan skape en felles identitet for Holmliaparken. Parken mangler identitet og er lite kjent som et parkområde. Mange vi snakket med fra fokusgruppene opplever ikke området som en park. Det er først den senere tid at bydelen og andre lokale aktører som kirken og biblioteket har begynt å arrangere aktiviteter som vintermarked, julegrantenning, utebibliotek på sommeren og nærmiljøvandring med barn og ungdom i parken. Identitet kommer gjerne med et navn, og i fjor ble det bestemt at parken skal hete Holmliaparken. Ettersom det er vanskelig å vite hvilket område parken består av, var noe av det første vi gjorde å lage et oversiktskart. Siden parken er svært langstrakt gjør kartet at folk kan få en klar forståelse av hvilket område det er snakk om.

Ny lokalhistorie

En av de eldre damene peker mot «høyden», og forteller at man i gamle dager gikk dit på tur med venner for å se på utsikten. Å ta vare på det historiske gir stedet forankring og opplevelse av kontinuitet. Å gi navn til stedene i parken vil styrke parkens identitet. Et eksempel er dammen ved paviljongen, som barna kaller Andedammen. Prosjektgruppa for parken trekker også frem at lokalhistorie er viktig for å skape identitet og eierskap til parken. Ved å bruke navn med lokal og historisk forankring, lage lekeplasser med referanser fra nærmiljøet og ha arrangementer knyttet til befolkningens interesser, får parken kvaliteter som gjør den spesiell og unik for Holmlia. Negativ omtale av bydelen i media har bidratt sterkt til å skape et dårlig omdømme. Spesielt for barn og unge er en slik stigmatisering en stor belastning. Det er derfor viktig at Holmliaparken blir et sted som kan løfte frem andre historier og motvirker de negative assosiasjonene.

En ikke-kommersiell møteplass

I stedsanalysen står det at mange barn bor på Holmlia Senter, og det er sannsynlig at mange av disse benytter området rundt senteret. Kjøpesentre ligger vanligvis på utenforliggende steder, mens her er senteret en del av plassen der familier og

mange barn og unge bor. Etter en lang byggeperiode der nabolaget har hatt svært begrenset tilgang til plassen, ser mange frem til at det nye Holmlia Senter snart skal åpne. Her vil det bli nye møteplasser, men for at innbyggerne skal kunne eie nærmiljøet sitt, kan det ikke være kommersielt. På tvers av gruppene melder mange inn de samme grunnleggende behovene. En av tingene som synes å være viktig for alle, er at parken skal være et sted for alle. Det betyr blant annet at alle skal kunne nyte godt av at parken er et sted der det ikke koster penger å være. Noen påpeker at det er et for ensidig fokus på det nye senteret, både som sted og møteplass. Parken blir derfor et viktig alternativ og må romme aktiviteter og kvaliteter som er bygd på folks interesser og felleskap, og ikke konsum.

«Å gi navn til stedene i parken vil styrke parkens identitet.»

4.2 Å knytte sosiale bånd

Å kjenne trygghet og tilhørighet er grunnleggende menneskelige behov som vil hjelpe oss å forstå hva som skal til for å gjøre Holmlia til et godt sted å være. Stedsanalysen peker på behovet for trygghet og felles identitet som viktige faktorer for å styrke nærmiljøet. Vi tror parken kan spille en viktig rolle for å knytte sosiale bånd, skape tilhørighet, trygghet og stolthet blant beboere og nærmiljø. Videre poengteres behovet for steder som «kombinerer fysiske utbedringer og andre sosiale innsatser for å bedre nærmiljøet på Holmlia». Holmliaparken er et slikt sted som kan skape økt trivsel og trygghetsfølelse blant beboerne, samt økt grad av involvering og deltakelse.

Synlige rollemodeller

Voksnes tilstedeværelse er viktig for å skape trygghet blant barn og unge. Mange unge opplever at de verken blir sett eller hørt. Med flere mennesker i parken øker sjansene for tilfeldige møter og hverdagslige samtaler. Dette kan bidra til at flere føler seg sett, og gjør det enklere å forebygge uønsket oppførsel. Ahmed, som er med i den nystartede gruppen Engasjerte fedre, er bare en blant mange som er opptatt av behovet for «synlige og gode rollemodeller», eller som en annen far sa, «ved å være der ungdommene er, viser vi at vi bryr oss».

Flere folk i parken

Den anerkjente sosiologen og aktivisten Jane Jacobs teori «eyes on the street» handler om at folks tilstedeværelse og våkenhet skaper trygghet og begrenser muligheter til at kriminelle handlinger kan foregå usett (Jacobs, J., 1961). Flere mennesker og «øyne på gaten» og i parken bidrar til samhold og godt naboskap som skaper trygghet. Vår oppgave som designere er å planlegge og designe parken på en måte som gjør det attraktivt for mange å oppholde seg i og bruke den. I stedsanalysen heter det at «økt tilstedeværelse av ulike beboergrupper ute i nærområdet antas også å være viktig for å skape sosialt samhold, samt bidra til trygghet og naboskapsfølelse». Å ha åpne øyne handler også om å ta vare på og vise respekt for hverandre, egenskaper som står sterkt blant beboerne på Holmlia.

Oversikt skaper trygghet

Mange opplever parken, slik den fremstår i dag, som uoversiktlig. Dette er blant annet på grunn av den langstrakte formen som bidrar til at avstander oppleves som lange. Det er derfor viktig å gjøre parken til et sted som oppleves oversiktlig. Andre forbinder parken med salg av narkotika, og påpeker at hvis beboerne bruker parken mer, blir det mindre lyssky aktivitet der. Et oversiktskart og tilstrekkelig og riktig bruk av lys er enkle grep som kan bidra til å skape trygghet, trivsel, og for å legge til rette for at parken kan brukes på kveldstid og mørke vinterdager.

Eldre og yngre generasjoner

Man hører ofte om forskjellene mellom dagens eldre og yngre generasjoner, men i møtene med fokusgruppene ser vi også mange likheter. Behov for valgfrihet, ønske om å bli inkludert, respektert og ikke minst det å bli sett på som en ressurs. Både seniorer og ungdom er grupper som har mye å bidra med. Ett av målene for parken er å gjøre den inkluderende og attraktiv for begge disse gruppene. Det vil føre til at man vil kunne befolke parken til ulike tider av døgnet. Mange av de voksne vi snakket med har barn og bruker parken mest sammen med dem. Når vi spør hva som kan få dem til å ville gå ut i parken på egenhånd, er det tydelig at de ikke tenker på parken som et sted de går selv. En av deltakerne sier hun synes det er vanskelig å finne på ting på eget initiativ uten barna. Dette understreker et behov for å skape en møteplass for alle generasjoner.

Aktiverer eldre

Om lag ni prosent av de som bor i bydelen 67 år og eldre, og andelen eldre er økende både i Oslo og på landsbasis. Seniorgruppa vi treffer består av fire damer og en mann som er med oss via telefon. Flere opplever at det er mye fokus på barn og unge, og at de som er seniorer ikke alltid blir sett og hørt. De vi treffer har bodd i bydelen lenge og har barn som er født og oppvokst på Holmlia. De trives og er glade i nærmiljøet sitt. For mange er muligheten til å eldes i sitt eget nærmiljø viktig. Vi tror at Holmlia-parkens helsemessige og sosiale verdier vil kunne gjøre Holmlia til et sted der det er godt å bli gammel. Dagens seniorer er aktive, har bedre helse og lever lenger. Mange ønsker å ta aktivt del i

Aktivering av eldre. Foto: Bymiljøetaten

samfunnet og nærmiljøet. Av dem vi snakket med er det ingen som bruker parken noe særlig i dag. De er likevel engasjerte i å snakke om hvilke muligheter som finnes, og synes ideen om å gjøre parken til en møteplass på tvers av generasjoner, er spennende. For dem som er besteforeldre vil parken også bli et naturlig sted å tilbringe tid med barnebarn.

Et sted der man bare kan være

Seniorgruppa er opptatt av natur og frisk luft. I byer og urbane steder, er tilgangen til grøntområder og natur spesielt viktig. Vakker natur gir sunnhet til sjelen, slås det fast. Stillhet og skjønnhet er noe de verdsetter. Hva med lyd og støy? På den ene siden mener de det viktig med liv og aktivitet i parken, men at det også er behov for ro og stillhet. Konklusjonen blir at rolige og støyete aktiviteter holdes adskilt. Disse kan man heller oppsøke når man ønsker det. Det er ikke bare eldre som setter pris på stillhet. Når vi treffer Nisrin, som er leder på biblioteket, foreslår hun «Hva med å tilby ingenting? Det er så mye

inntrykk og ting man skal forholde seg til i hverdagen, så det er fint at parken kan være et sted der man bare kan være». Mange er opptatt av at flere og ulike aktiviteter gir mer liv, men frykter samtidig at planene kan bli for store, og kreve så mye planlegging og organisering at de ikke blir noe av.

Lekeplass for eldre

Å bruke uteområder til ulike former for fysisk aktivitet er naturlig for mange. Men kanskje ikke i like stor grad for eldre. Denne trenden er kanskje i ferd med å snu. På ulike steder i verden er det populært å bygge lekeplasser for eldre. Apparatene er til for å trene på, og er designet på en måte som er tilpasset både for trim for eldre og lek for barn. Ved Universitetet i Lappland i Finland er det forsket på lekeplasskonseptet der resultatene viser at tre måneders vanlig lek hjalp eldre å bygge muskler, redusere fett og forbedre deres koordinering, hastighet og balanse. Lekeplassene er også tilpasset lek på tvers av generasjoner, og kan gi besteforeldre en unik mulighet til å leke sammen med barnebarna.

Holmliaparken er for alle.
Foto: Oda Berby

4.3 Foreninger og lokale aktører

Parsellhageforeningen har holdt til i parken siden 1985. På over 90 parseller dyrkes frukt, bær, grønnsaker, krydder og blomster fra hele verden. Interessen for dyrking og det gode sosiale samholdet, gjør at eierne bruker mye tid og tar godt vare på sin del av parken. Det er rundt 30 nasjonaliteter representert blant parselleierne, noe som gjenspeiler det fine mangfoldet på Holmlia.

Mange besøker parsellene om sommeren. «Da er det masse folk, og fullt opp sosialt her», forteller styreleder i Parsellhageforeningen. Flere ser muligheter for mindre arrangementer som en grønnsaksfest eller lokalt utsalg, og de skulle gjerne delt dyrkekunnskapen sin med flere. I dag gir de mest råd til hverandre, og naboene. Et samarbeid mellom barnehagen, skolen og parsellhagen er ønsket fra alle parter. Parsellhagen kan være et sted der barn og unge i bydelen får lære seg om dyrking, og muligens fostre en og annen gartnerspire. Den er også en utmerket arena for samvær og læring på tvers av generasjoner og kulturer.

«Parsellhagen kan være et sted der barn og unge i bydelen får lære seg om dyrking – og muligens fostre en og annen gartnerspire.»

Fruktbare interesser og initiativ

Parsellhageforeningens arbeid og resultater viser hvor fruktbart det er å støtte opp om folks egne interesser og initiativ. Det viser også at det ikke er nødvendig at kommunen må ha ansvar for drift for å få ting til å fungere. Tvert imot sier en

av medlemmene at «det er fint med ting som ikke trenger å styres av kommunen.» Den eneste større utfordringen parsellhageeierne ser ut til å ha, er problemer med flom og de lurer på hvilke planer det er for dette. Overvann og flom er et problem for hele parken og vil måtte løses gjennom en egen plan.

Lek og språkutvikling

Fjeldlund barnehage ligger omtrent midt i Holmliaparken. I dag bruker de parken til å besøke lekeplassene og gå tur, men benytter den ikke særlig mye ellers. Da vi snakket med ansatte, fortalte de at alle barna i barnehagen er flerspråklige. Derfor er språkutvikling viktig for dem, og noe de er opptatt av. Med ønske om flere verktøy for å kommunisere med barna, kom vi frem til at vi skulle lage en billedlek i parken. Den ble satt opp ved naturlekeplassen i nærheten av paviljongen, og består av syv skilt med illustrasjoner av ting de kan finne i parken – for eksempel vann – og ordet av tingen skrevet på arabisk, engelsk og somali i tillegg til norsk. Billedleken gjør også at det blir spennende for barna å gå til parken med foreldrene sine, som kanskje ikke ville besøkt parken ellers. Se vedlegg 1.

4.4 Ungdom er aktive brukere av uterom

Ungdom og unge voksne er viktige målgrupper. De er aktive brukere av uterom, men opplever at de ikke har noen steder å være. De har behov for å både bli hørt, få delta og kjenne eierskap til sine plasser. Søndre Nordstrand har en større andel barn og ungdom enn øvrige bydeler i Oslo, og parken vil kunne komme til å spille en viktig rolle for mange i deres oppvekst. I studien har vi hatt workshops med ulike elevgrupper fra Holmlia skole.

Som ungdom og ung voksen er man opptatt av selvbestemmelse og muligheten til å kunne gjøre ting spontant. I mangel på egne steder er det ikke uvanlig at ungdommer oppholder seg på lekeplasser og skolegårder. At grupper med ungdom samles på steder som ikke er tiltenkt dem, kan gjøre at enkelte opplever disse stedene som utrygge, mens det det

egentlig handler om er mangel på gode steder å være. Stedsanalysen påpeker blant annet at det å etablere flere egnede møteplasser utendørs, særlig for ungdom, vil bidra til å øke tilgjengeligheten på ulike nærmiljøtilbud for andre målgrupper, samt bidra til økt trygghet. I tillegg tror vi det å skape steder på ungdommenes egne premisser, vil være viktig for å sikre at ting blir tatt vare på.

Ungdom i jobb som parkvakter

En ren og velholdt park skaper trivsel, og vil gjøre parken attraktiv for ulike brukere og aktiviteter; fra joggere og hundeeiere som er ute på morgenen, til barnehagebarna som inntar lekeplasser, barselgrupper og pensjonister ute på tur til ulike ettermiddagsaktiviteter, og ungdommer som trenger et sted å møte venner etter skoletid og kveld.

Ungdommer tester parkvakt-ordningen. Foto: Maria Hansteen

Mange ungdommer vi snakket med var opptatt av at ting fort kan bli ødelagt, både på grunn av slitasje, men spesielt på grunn av hærverk. Når vi snakket om ulike utfordringer, påpekte flere ungdommer at det var viktig å forebygge hærverk og at forsøpling av parken lett kunne bli et problem. Tiltak som for

eksempel graffitivegg, der det er lov å spraye, mente de var viktig for å sende signaler om at her er det lov å gjøre ting så lenge det ikke ødelegger for andre. En annen løsning de foreslo var å ha parkvakter som selv er ungdommer. Deres jobb kan være enkle oppgaver som å rydde søppel, men fremfor alt å være ambassadører som er tilstede og synlige i parken. Guider som kjenner parken godt og som kan hjelpe folk med å finne veien, bistå med ulike typer utlån, svare på spørsmål eller fortelle om alt fra parkens botanikk til ulike aktiviteter. Deres oppgave vil være å hjelpe til snarere enn å påpeke ting som ikke er lov.

Det er stort behov for arbeid blant ungdom i bydelen. Å ansette ungdom fra nærmiljøet som parkvakter vil dermed bidra til å skape arbeidsplasser og gi ungdom en viktig og synlig rolle. Dette er ikke ment for å erstatte eksisterende driftsansvar, men være en merverdi og måte å gi ungdom meningsfullt arbeid. I samarbeid med bydelen, ble jenter og gutter engasjert for å teste ut jobben som parkvakter i juleferien. Det var en stor suksess. Dette er også et eksempel på hvordan man kan arbeide på tvers av sektorer for å oppnå felles mål.

4.5 Jenters interesser og perspektiv

Forskning viser at gutter og jenters favorittsteder ofte skiller seg markant fra hverandre. Mange uterom mangler tilbud tilpasset jenters behov og ønsker. Slik er det også på Holmlia. En av fokusgruppene bestod derfor av bare jenter i alderen 15-17 år. Bydelen har tidligere hatt møter med elevrådet på Holmlia skole, der behovet for å ta hensyn til jenters interesser kom frem. Vi vet at mange jenter benytter seg av biblioteket som et sted der de kan være sammen med venner, men biblioteket har begrenset plass og åpningstider.

Sunniva og Saron fra United Sisters trives godt på Holmlia. Foto: Oda Berby

Tilrettelagt jenters interesser

Stedsanalysen peker på at jentene ønsker seg et lokale hvor de kan snakke sammen og der det er lov til å spise og drikke. Her kan parken være et sted som møter deres behov. Jentene har mange ulike interesser, alt fra skating og dans til tegning, miljø og musikk. De er opptatt av å være inkludert og kjenne seg trygge. De ønsker seg en arena hvor mangfoldet er tydelig, og hvor samlingspunktene ikke bare er rundt sportsaktiviteter. Idretten står sterkt i Norge, og det er svært vanlig at uteområder og aktiviteter for barn og unge legges til rette ut fra idrettsinteresser. Her har Holmliaparken mulighet til å skille seg ut ved å tilby andre typer aktiviteter og også nye typer idrettstilbud.

«Sang, dans, et slags «speakers corner» – eller hva med et «listeners corner», der vi lærer å lytte til hverandre?»

At det skjer ting i nærheten av hverandre

Det sørlige området av Holmliaparken er en del av parken som brukes mest av barn og unge. I workshops og samtaler har vi samarbeidet med ungdommer fra jentegruppa United Sisters. De møtes fast på Forandringshuset som ligger tilknyttet parken. Jentene, som er i alderen 15-17 år, opplever området som ganske inaktivt, og de er ukomfortable med å være der alene. Dette gjelder spesielt i og rundt tunnelen (undergang ved Holmliaveien), som de anser som mindre trygt.

I arbeidet med å utforske ulike interesser kom det frem forslag til aktiviteter i dette området. Et scenegulv var en idé som gir flere muligheter til aktiviteter og til å bruke stedet. Sang, dans, et slags «speakers corner» eller hva med et «listeners corner», der vi lærer å lytte til hverandre?

Ungdommene syntes også det er viktig å ha «et sted der vi kan være oss selv». Dette handler både om muligheten til å utfolde seg gjennom alt fra skateboarding til musikk, men også om å skape et sted der man kan føle seg trygg, være seg selv og del av et miljø. Det betyr ikke nødvendigvis at man må gjøre ting sammen, men at det skjer ting i nærheten av eller ved siden av hverandre. Ikke alle er like interessert i fotball, men kan ha glede av å sitte på en benk og se på en kamp eller snakke med venner mens andre spiller.

Et sted der «man vet at ting skjer»

Både jentene og guttene ser for seg at parken kan være et sted der «man vet at ting skjer», der man bare kan komme uten å måtte planlegge for mye. Ungdommene har mange ideer og ønsker å være med å påvirke planene for parken. En av dem sa at Holmlia hadde «mange nyanser som ikke kommer tydelig nok frem». Flere var opptatt av å ha et sted å kunne være seg selv, ha et støynivå uten sjenanse og en plass som er et naturlig og hyggelig sted for ungdom å møtes. Eller som en av jentene sa: «Et sted der det er plass til alle». Jentenes innstilling og forventninger til parken handler også om å planlegge for et sted der alle er inkludert, og som er skapt med omsorg og med omtanke for at ulike mennesker skal kunne kjenne seg velkommen og inkludert.

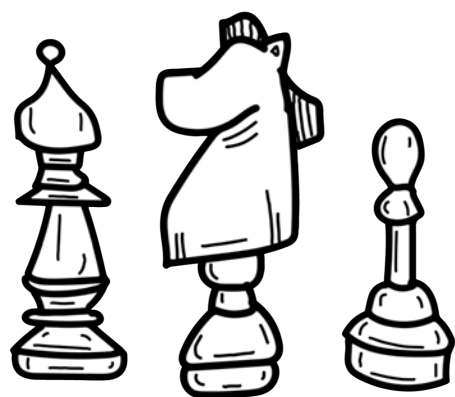
4.6 Kunst, kultur og varierte attraksjoner

Holmliaparken skal være et sted for hele bydelen. Med ulike attraksjoner, spennende kunst og kulturtilbud og lekeområder for barn, er det lett å se for seg at parken også kan tiltrekke seg oppmerksomhet og besøk utenfra. Men Holmliaparken er først og fremst en bydelspark der lokal forankring, eierskap og nabolagets tilstedeværelse vil danne dens verdigrunnlag.

Kulturaktiviteter

Flere unge ønsker seg en scene for planlagte aktiviteter, med alt fra ulike kurs til filmvisninger og danseshow. Noen foreslår at man kan sette opp staffelier for å tegne og male. Andre vil ha underlag på bakken/ballbanen, som gjør at man også kan

danse der. Noen ønsker seg tilgang til musikk og utekino, samt at det legges til rette for minikonsert-er og bursdagsfeiringer. Andre foreslo å lage en hundepark, ha en fontene, tilgang til drikkevann, skulpturer og kunst, blomster, planter og spiselige vekster, og en løsning for utleie av spill og park-leker. Stedsanalysen fremhever at flere etterspør kulturaktiviteter, både for voksne og barn. Det er innbyggerne som eier parken, og den er deres til å bruke og nyte.

Lokal sjakk-kultur

Aktiviteter som tilbys må altså være bygd på brukernes interesser. Eksempelvis er det stor interesse for å spille sjakk på Holmlia, spesielt blant ungdom. Både blant elevene på ungdoms-skolen og de som bruker Forandringshuset, en møteplass for barn og unge i bydelen, er det å spille sjakk ikke bare en aktivitet, men noe man er stolt av. Er du god i sjakk gir det automatisk kredibilitet. En av lederne på Forandringshuset kan fortelle at sjakkbrettet ofte er fremme og at sjakk er minst like viktig som hvilken som helst annen idrett. Med permanente sjakkbord og turneringer i parken, der både unge og eldre kan delta, kan parken være et redskap for å synliggjøre den lokale sjakk-kulturen.

Kunst og kultur som gir parken karakter

Parken spiller en viktig rolle som et offentlig rom og del av samfunnets demokratiske plass, og er et naturlig sted for kunst og kultur å komme til

uttrykk. I kombinasjon med blant annet kunst og kultur er parken en nøkkel til samfunnsengasjement og kan tiltrekke seg både små og store grupper mennesker. Den kan omfatte en rekke aktiviteter og er nærmest ubegrenset når det gjelder mulig-heter. Utekino, festivaler, konserter, dans, karaoke, maling med staffeli, graffiti og teater er bare noe av folks ideer. Matkultur og muligheten til å kombinere aktiviteter med ulike temaer var et forslag fra jente-gruppa. For eksempel kunne man ha utekino med filmer fra ulike land eller verdensdeler og ha salg av mat fra samme sted. Slike arrangementer har evne til å løfte det som er spesielt med et sted, sette fokus på det vi har felles og knytte folk med alle bakgrunner og aldersgrupper sammen.

Flere av senioren er opptatt av kunst, og er stolte av kunsten av Bård Breivik som finnes på flere steder i området. Vi får vite at skulpturen ved Paviljongen blir kalt Olabuksa på folkemunne, etter formen. En av deltakerne blir engasjert og har forslag om at det kan lages en kunst-sti med informasjon, slik at kunsten kan løftes frem.

Interesse for matkultur

Etter innspill fra beboere har ideen om et felles utekjøkken vokst frem. Store deler av våre sosiale liv omhandler det å dele et måltid med andre. Her kan det å lage og spise måltider til hverdags og fest bidra til parkens sosiale og miljømessige bærekraft. Beboere har også pekt på fellesskapskulturen som finnes på Holmlia og miljøgevinsten i det å dele på mat, utstyr og ressurser. Mange som bor her har små leiligheter. Et utekjøkken vil gi flere tilgang til et sted med god plass til å samles rundt både matlaging og måltider. Det kan også være et alternativ eller tillegg til ønske om serverings-steder i parken.

Mange ungdommer er opptatt av mat, både som en sosial faktor og fordi det er viktig med ernæring. Med elevene fra Holmlia skole jobbet vi med ideer og konsepter rundt utekjøkken som tema. Dette engasjerte dem, og de kom med mange konkrete ideer. I dag er det mange ungdommer som verken får spist frokost eller får i seg lunsj. Her ser elevene for seg et utekjøkken som kan brukes til å lage frokost til elevene på vei til skolen, eller ordninger for felleslunsjer i parken. Ungdommene hadde

Matkulturen står sterkt på Holmlia.
Illustrasjon: Caroline Ulseth Karlsen

også ideer om hvordan man kan kombinere utekjøkkenet med fritid, som et sted å være med venner eller familie, eller for å lage seg mat etter trening.

I dag ligger Holmlia grill på plassen og blir mye besøkt, men flere ønsker seg et sunnere alternativ. Representanter fra sameiene i nærheten synes Kulturkaféen er en bra plass, og vil gjerne ha flere lignende steder. Det er behov for flere og varierte sitteplasser i parken – også med tak, og gjerne mulighet for å spise billig og sunn mat.

Matambassadører

Også i gruppa med innvandrerkvinner, kommer mat og matkultur raskt opp som tema. De er opptatt av matlaging, og ser dette som en naturlig måte å være sammen på. Når vi presenterer idéen om utekjøkkenet, er det mange som blir engasjert. Å ha en grill eller steinovn i parken synes de hadde vært flott. Med en grill er det lett å lage det meste. Når vi ser på referansebilder, er det et bilde med en steinovn som appellerer. “Ja, en akkurat sånn må vi ha.” Det må være enkelt å bruke og ikke kreve så mye opprydding. Alle er også enige om at utekjøkkenet må være et sted som er åpent og tilgjengelig, og som ikke krever spesiell tilgang. Et annet forslag er å lage et lekekjøkken som er tilpasset barns høyder, slik at barna kan være med å lage mat. Utekjøkkenet må ha flere benker og bord, slik at det blir naturlig å sette seg ned og lett å “invitere inn”.

Foto: Oda Berby

For å få ting i gang foreslår de at en matinteressert representant fra hvert sameie utpekes til å være ambassadør. Denne kan synliggjøre interessen for matkultur og engasjere beboerne til bruk av utekjøkkenet gjennom matlaging, kurs og felles måltider.

Skjønnhet samler folk

Flere representanter fra borettslagene i nærheten, har bodd på Holmlia store deler av livet, og er opptatt av å bevare det som er fint, både naturen og den gamle skaterampen og gressbanen. Ellers er mange opptatt av det estetiske, og mener det er viktig med mer blomster og farger, og at parken generelt skal gi en vakker opplevelse. Det er viktig for alle at det skal være koselig. «Det behøver ikke være så fancy, men enkelt og fint».

Å skape steder som er vakre, bidrar ikke bare til gode opplevelser, men sier også noe om verdien av stedet. I arbeidet har vi latt oss inspirere av botaniske hager. Felles for disse er hvordan de er anlagt på en måte som gir oppmerksomhet til det visuelle og sanselige. Ulike temaer, plantearter, anlegg og traseer skaper diversitet og visuelt mangfold. Naturen er vakker å se på og gjør hagene til et sted det er godt å være. Naturen som er i og omringer Holmliaparken er et godt utgangspunkt for å fremheve både skjønnhet og poesi. I en parkvandring med en gruppe seniorer var det en som sa at «skjønnhet samler folk». Hun mente at uansett hvilken aldersgruppe man er i, er skjønnhet noe man bryr seg om. En velholdt park med elementer som skaper skjønnhet og harmoni vil gjøre parken til en naturlig og attraktiv møteplass for mange.

4.7 Klima, miljø og bærekraft

Flere av informantene, og spesielt de yngre jentene, er opptatt av miljø og klima. Også andre fra blant annen gruppen med innvandrerkvinner påpekte viktigheten å ha fokus på klima i arbeidet med utformingen av parken. Det er umulig å utvikle en park uten å ta hensyn til miljø. Samtidig har Holmliaparken med sin nærhet til skog og vann spesielt gode forutsetninger for å kunne gi dette tema oppmerksomhet. I samtaler med noen av lærerne på ungdomsskolen, blir de inspirert av å snakke om hvordan parken kan bli en del

av undervisningen knyttet til miljø og bærekraft. Holmliaparken vil omfatte både klima og miljø, økonomi og sosiale forhold som del av en bærekraftig utvikling. Gjennom involvering, deltakelse og medvirkning i parken vil alle innbyggerne få en lik mulighet til å bidra. Mulighetene er mange. I samtale med seniorene kom det frem forslag om å ha et marked i parken med lokale varer og nærproduserte eller dyrkede ting. Enten det er ved å utforske parken som barn, plante et frø og lære å ta vare på naturen, benytte parkens sykkeltilbud, jobbe som parkvakt eller være med å plante og dyrke vil deltakelse skape bevissthet og være en måte å bidra til en bærekraftig park- og byutvikling.

4.8 Tilrettelagt for alle

Etter å ha snakket med en gruppe mødre med innvandrerbakgrunn forsto vi at barna deres ikke lekte i parken på grunn av mangel på steder å være for voksne. På samme måte som enkelte andre foreldre vi har snakket med, har de i dag ingen egeninteresse av å være i parken. Som et resultat, oppholder verken de eller barna seg der. Dette viser hvor viktig det er å legge til rette for foreldrenes behov – så vel som barnas – noe som kan bidra til å skape synergier. Foreldre trenger steder å sitte når de passer på barna. Samtidig kan det legges til rette for voksnes egne interesser og ting de kan gjøre sammen med barn.

Større og bedre lekeplasser

Mange mener at den eksisterende lekeplassen gjerne får bli større, og foreslår at bedre utnyttning av plassen også kan hjelpe. Nå er det kun én benk på hver lekeplass, og få steder for foreldrene å sitte når barna leker. Flere kvinner ønsker seg også benker som vender mot hverandre, slik at man kan snakke sammen. I tillegg til en større lekeplass er det behov for flere mindre og varierte lekeplasser. Lekeplassene er i dag lite egnet for mindre barn (0-5 år), noe som Fjeldlund barnehage også har gitt innspill på. De beskriver lekeplassene som litt triste og kjedelige. Å ha tilgang til uterom der barna kan leke og være trygge, gjør hverdagen enklere for alle barnefamilier og spesielt for de som bor trangt.

Universell utforming

Noen sier de gjerne vil bruke skogsområdene mer, dersom terrenget som i dag gjør det vanskelig å komme frem, blir utbedret. Dette kan bli fine områder med varierte bruksmuligheter. I samtale med personer med nedsatt funksjonsevne fikk vi gode innspill for hvordan man kan ta hensyn til personer med nedsatte funksjonsevner under utforming av parken. Et viktig poeng som kom frem er hvordan universell utforming handler om god design, som ikke bare gjelder for de med funksjonsnedsettelse, men også andre grupper. Dersom man gjør det lett framkommelig for en rullestolbruker, gjør man det enkelt også for familier med barnevogn, og alle andre.

På samme måte vil gode lysforhold og sitteplasser ikke bare gagne enkelte, men alle. Ved å adressere underrepresenterte gruppers behov, får vi et mer normkritisk perspektiv med større bevissthet og omsorg i planleggingen og programmering av parken.

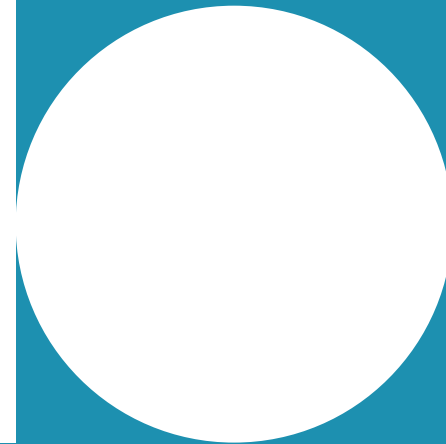
Mennesker skaper steder

De fleste vi har snakket med bor i nærheten av parken, og det er stor enighet om at parken bør være en møteplass for nærmiljøet, der man kan sees både til hverdags og fest. Det er naturlig nok stor variasjon i interesser og hva som skal til for at den enkelte skal bruke parken, samt hvor mye tid de ser for seg å tilbringe der. Vi har allikevel opplevd at det har vært stor interesse og engasjement i samtlige fokusgrupper. Dette tyder både på at parken oppleves som viktig, og at den skaper et positivt engasjement der folk ønsker å delta. Det er mennesker som skaper steder. Holmlia er et sted med mennesker som representerer ulike grupper, kulturer, aldre, språk, sosioøkonomiske og kulturelle forskjeller. Det er disse menneskene, deres historier og kultur som vil gi parken dens karakter.

4.9 Landskapsanalyse

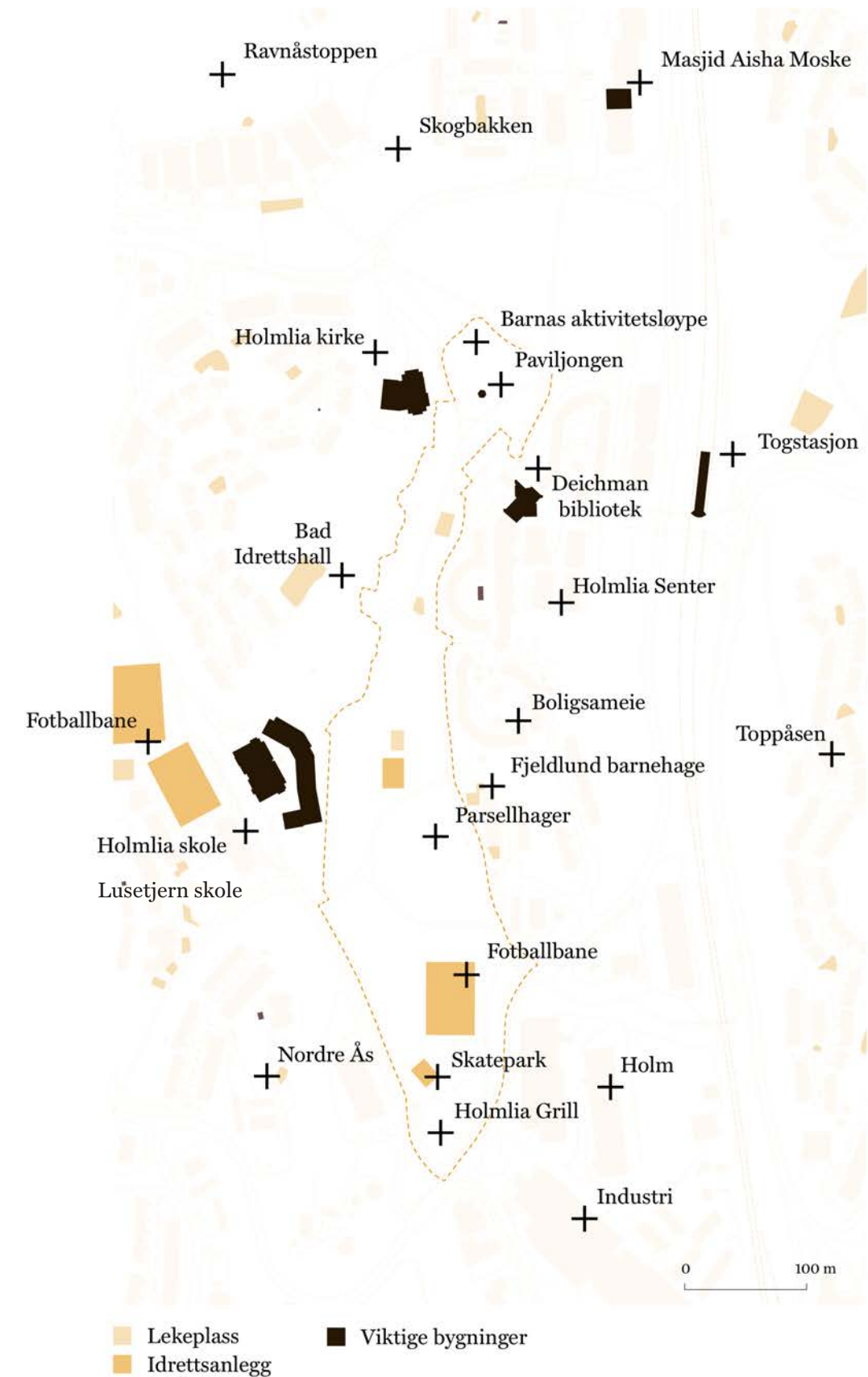
ANALYSE

For å forstå Holmliaparkens eksisterende sammenhenger har vi utarbeidet en landskapsanalyse. Analysen visualiseres i ulike temakart. Ved å se temakartene sammen, finner vi ut hvor det er potensiale for å videreutvikle parken og legge til nye funksjoner og strukturer slik at det blir en park som fungerer godt for alle som skal bruke den. Analysen skal hjelpe oss med å forstå stedets kvaliteter, styrker, svakheter og muligheter som gjør at parken kan bli enda bedre enn det den er i dag.

FUNKSJONER

I og rundt Holmliaparken ligger det flere ulike funksjoner i form av bygninger, idrettsanlegg og lekeplasser. Dette viser et mangfold i tilbud i umiddelbar nærhet til parken.

EIENDOMSFORVALTNING

De mørkskraverte arealene viser kommunal eiendom som forvaltes av Oslo Kommune. Store deler av parken er kommunal eiendom.

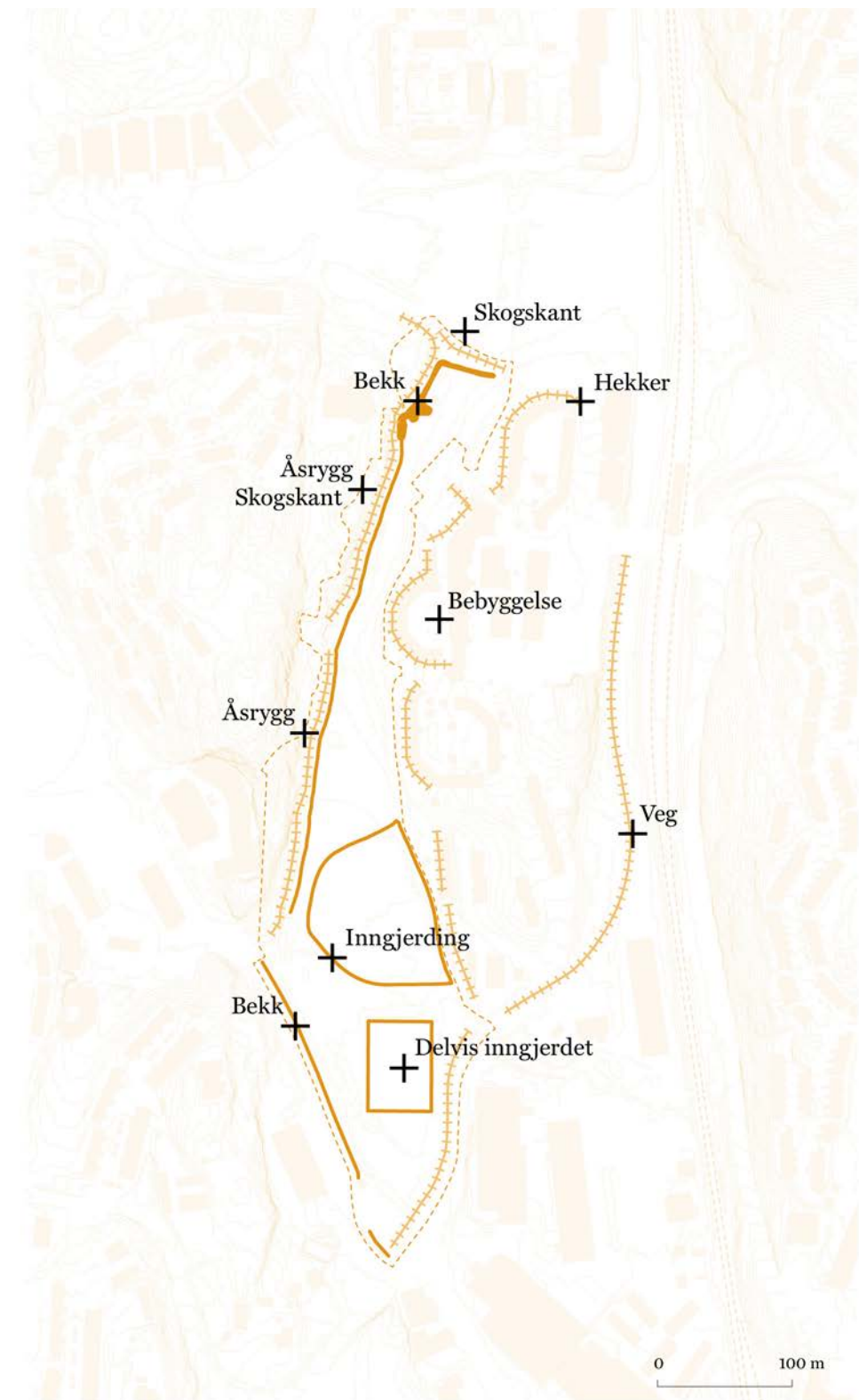

■ Kommunal eiendom

□ Områdeavgrensning

BARRIERER

Elementer som bebyggelse, veier, vegetasjon eller terreng kan utgjøre barrierer i landskapet. Holmliaparken er på både øst- og store deler av vestsiden definert av bygninger og vegetasjon. Inne i selve parken er det inngjerdingen av parsellhagene og nettet rundt fotballbanen som skaper de største barrierene og hindrer fri ferdsel på vers av området. Bekkens rennende vann er også en barriere fordi den er vanskelig å gå over.

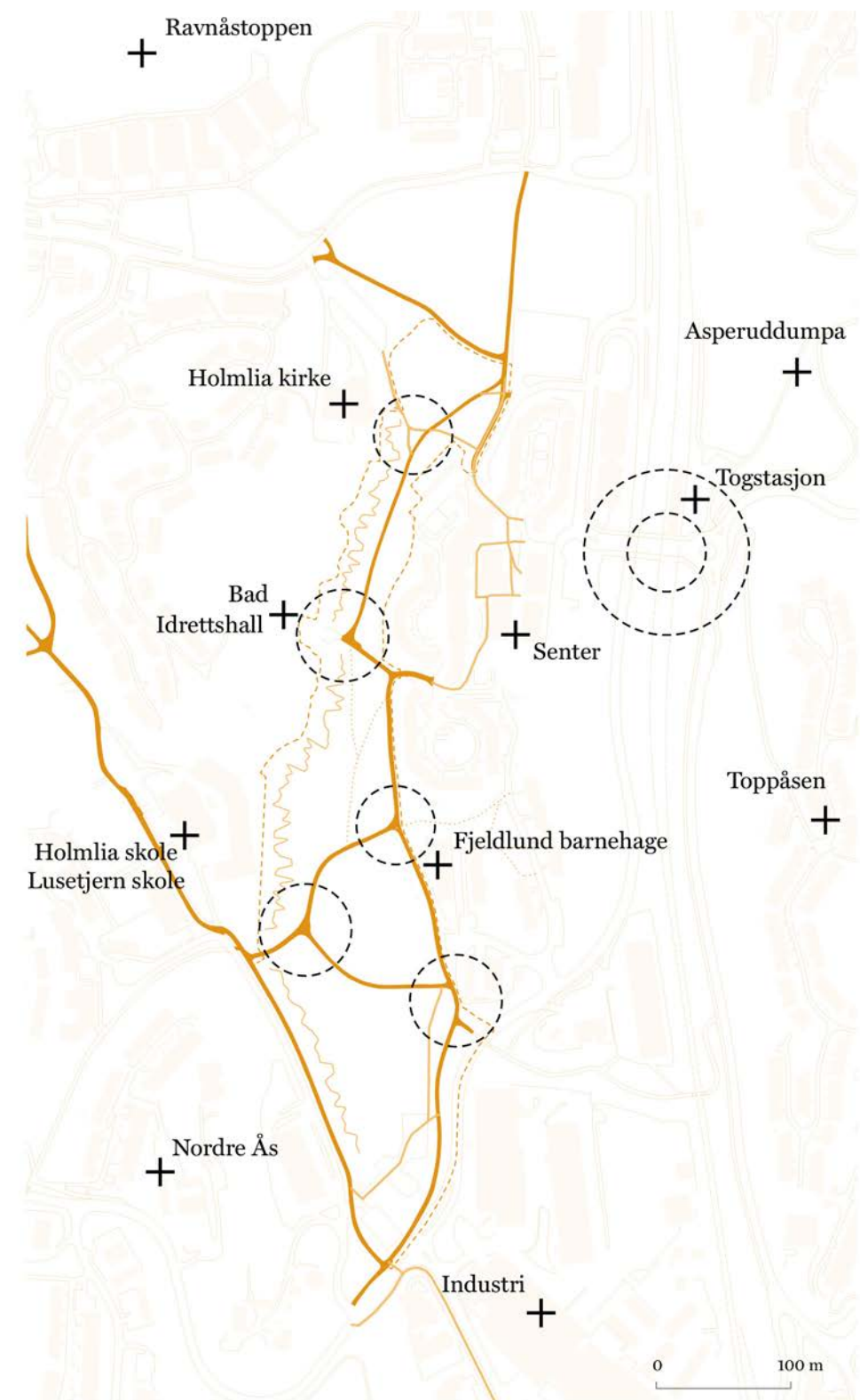
LANDSKAPSROM

Holmliaparken kan defineres som et langstrakt landskapsrom. Inne i dette landskapsrommet kan det deles opp mindre rom. Noen rom oppleves utilgjengelige, noen beveger man seg enkelt igjennom til neste rom, mens andre beveger man seg langs.

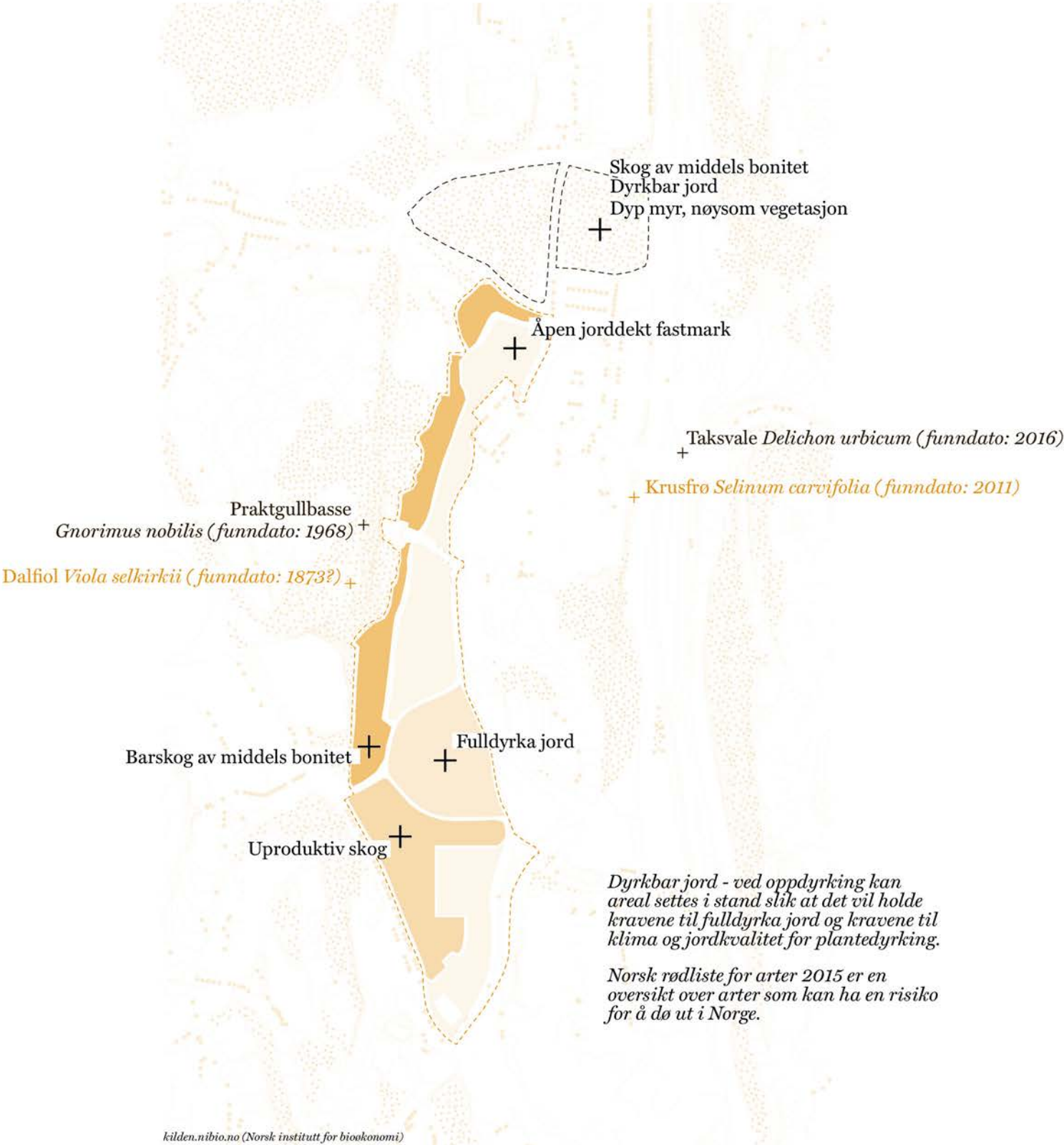
FLYT OG KNUTEPUNKTER

De mørke linjene viser viktige gangforbindelser, små og store som sammen skaper et nettverk av forbindelser. Der hvor flere forbindelser krysser skapes et knutepunkt i nettverket. I parken oppstår det flere små knutepunkt vist med enkle sirkler. Den doble sirkelen viser Holmlia sentrum med stasjonen som er et stort og sentralt knutepunkt basert på et større nettverk av forbindelser.

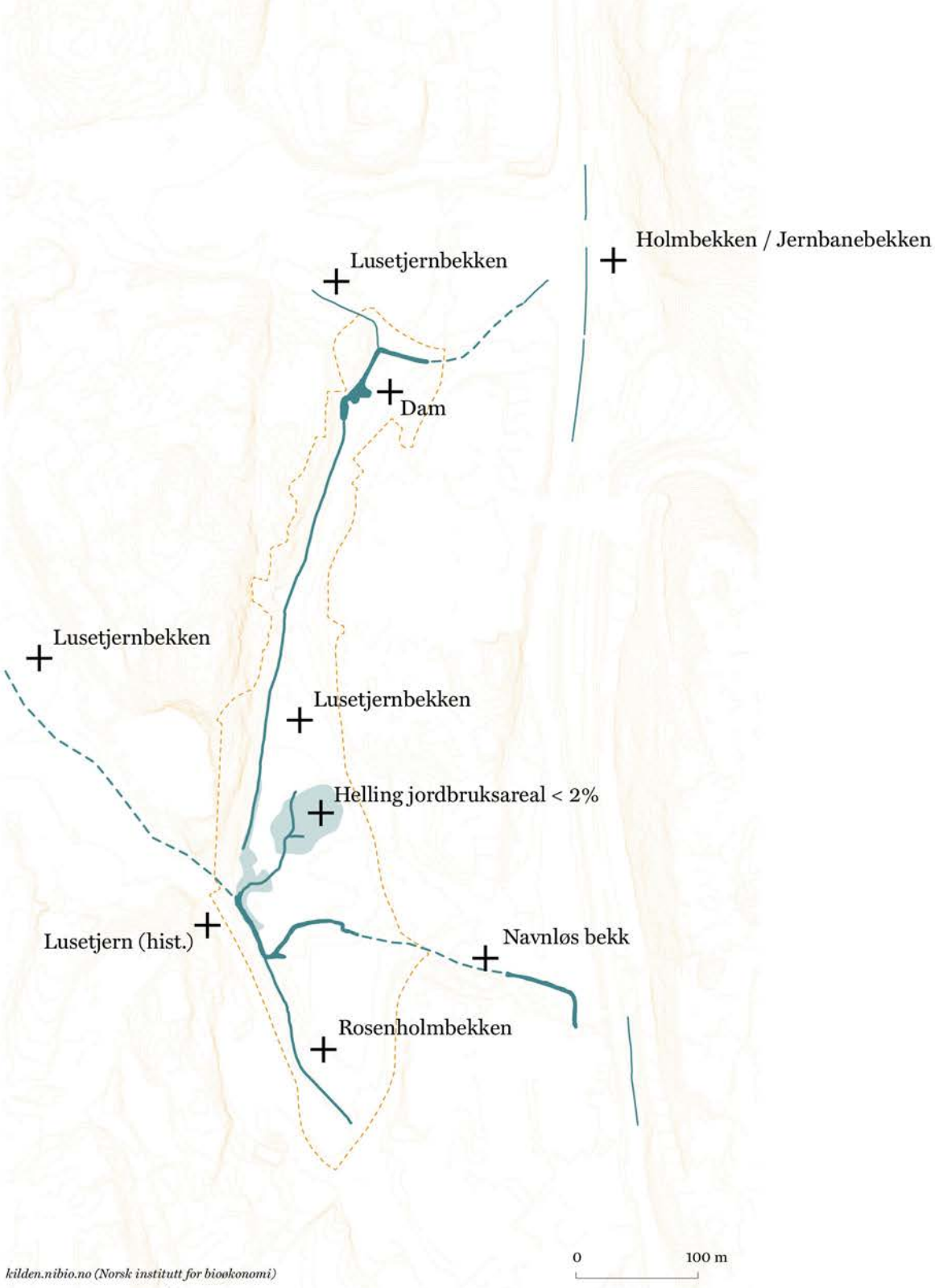
VEGETASJON OG RØDLISTEARTER

I og rundt Holmliaparken ligger det ulike typer mark og vegetasjon. Dette er verdifulle områder for natur, klima, insekter, dyr og mennesker.

BEKKELØP

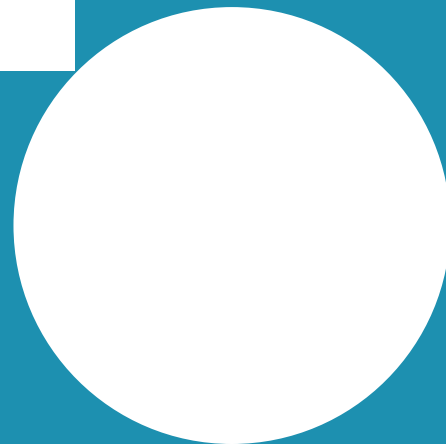
Det er et rikt nettverk av bekker i Holmliaparken. Flere av bekkene samles på et lavpunkt og fortsetter videre vestover.

4.10 Kvaliteter og utfordringer

REGISTRERINGER

For å forstå stedet best mulig må vi se de fysiske faktorene sammen med de sosiale faktorene. Ut i fra dette er det enklere å forstå hva som i dag er stedets kvaliteter og hva som er utfordringene. De neste sidene viser parken ovenfra sammen med stedsspesifikke registreringer samlet fra landskapsanalysen og medvirkningsprosessen. I tillegg er det satt inn noen bilder fra ulike steder i parken for å tydeliggjøre hvordan dagens situasjon er.

KVALITETER OG UTFORDRINGER, DEL 1

- Kvaliteter
- utfordringer

Den ene av to hovedadkomster til parken i dag ligger nord i parken, nær paviljongen og den eksisterende lekeplassen i skogen. Selv om det er et naturlig sted å entre parken, er det lite som ønsker deg velkommen og indikerer at dette er en langstrakt, stor og flott park for alle.

Paviljongen er dessverre lite brukt, men alt ligger tilrette for at dette skal bli et attraktivt sted å oppholde seg.

Den eksisterende lekeplassen er veldig populær, men den er dessverre dårlig vedlikeholdt og følger ikke alle sikkerhetsregler for hvordan en lekeplass skal utformes.

KVALITETER OG UTFORDRINGER, DEL 2

- Kvaliteter
- Utfordringer

Området avgrenses av blokker i øst. Selv om blokkene skjærer parken fra togstøy og trafikk kan det oppleves noe ubehagelig å sette seg ned i områdene nedenfor blokkene. Benker og bord er i stor grad plassert på eksponerte steder. Det er ikke tilrettelagt for private, mer intime sittesoner i parken i dag.

Langs området i vest ligger et vakkert skogsområde på en fjellskrent. Et slikt landskap skaper en god og unik balanse mellom parkens planlagte landskap og det mer naturlige og urørte landskapet.

Holmliahallen er en viktig arena i området, både med tanke på funksjon, men også fordi det er en hyppig brukt gjennomfartsåre gjennom fjellet. Plassen domineres av parkerte biler, og benyttes ikke til opphold i dag.

KVALITETER OG UTFORDRINGER, DEL 3

- Kvaliteter
- utfordringer

A. Opptrekkede stier

Dette området mangler et godt stinettverk for koblinger på tvers. Den store og åpne gressplen viser tydelig hvor de manglende koblingene er med opptrekkede stier.

Overvannshåndteringen i spesielt dette området er svært dårlig og lite lagt tilrette for. Den eksisterende bekken er heller ikke regulert. Dette fører til at parken noen steder oversvømmes og hindrer tørrskodd ferdsel på gangveiene. Det kan enkelte ganger til og med være så mye vann at det blir umulig å komme seg over de oversvømte områdene.

B. Oversvømmelse

C. Parselhage

Området med små og koselige parselhager er gjerdet inn, noe som skaper en visuell og fysisk barriere.

Fjeldlund barnehage ligger i direkte forbindelse med Holmliaparken. Barnehagen bruker allerede parken flittig.

D. Fjeldlund barnehage

KVALITETER OG UTFORDRINGER, DEL 4

- Kvaliteter
- Utfordringer

Bekken går ofte over sine bredder og gjør deler av gresslettene våte og lite tilgjengelige. Bekken skaper en barriere mellom parken og de skogskledde områdene i vest.

Overvannshåndteringen i parsellhagene ser ut til å bære preg av hjemmelagde løsninger samtidig som systemet ofte blir overbelastet. Som en konsekvens av dette blir områdene rundt svært våte. Dette er en stor belastning for parsellhagene avlinger og jordkvalitet i tillegg til at det skaper en risiko for de ulike konstruksjonene som er bygget rundt omkring i hagene.

I et utilgjengelig og vått område inne i bjørkeskogen samles alle bekkene før de føres inn i et stort rør under bakken. Utformingen av dette området virker ikke til å være gjort med hensyn til visuelle kvaliteter, kun funksjon og sikkerhet.

Våtmarksområdet er stort og bortgjemt selv om det ligger tett på mye brukte og godt etablerte gangforbindelser.

KVALITETER OG UTFORDRINGER, DEL 5

- Kvaliteter
- Utfordringer

Tunnelen er ment som en sikker gangforbindelse under Holmliaveien, men er dessverre ikke brukt så ofte. Tunnelen er i tillegg mørk, og oppleves utrygg. Kryssing av veien skjer som oftest over veien, hvor det er uoversiktlig og ingen fotgjengerovergang.

Fotballbanen er allerede en viktig plass på Holmlia, men den er ikke komplett fordi det mangler tribuner og tilrettelagte plasser for tilskuere eller de som ønsker å henge. I den eksisterende skråningen opp mot Homlia-veien er det gode solforhold og god utsikt over banen.

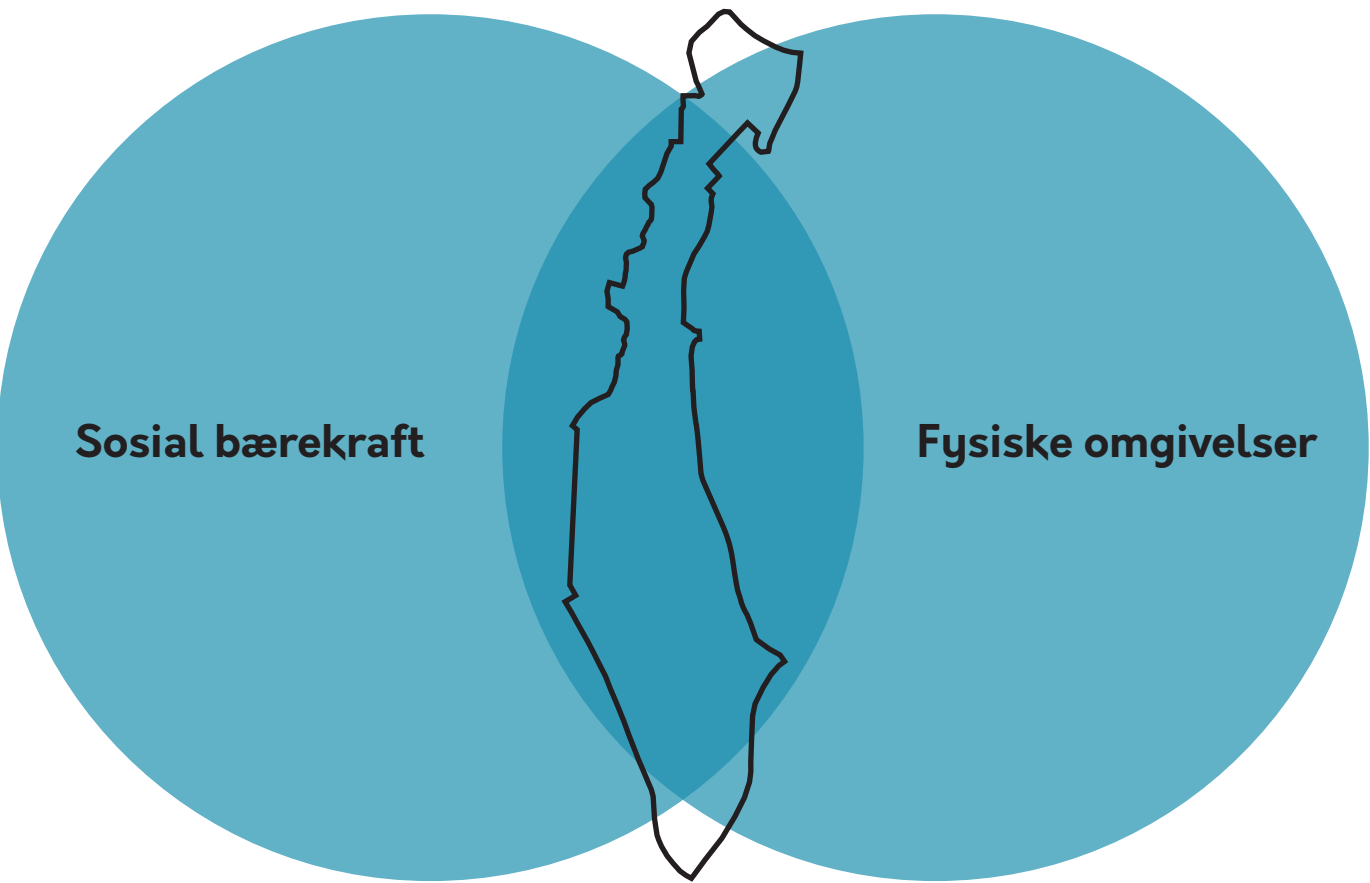
Den eksisterende skateparken ble opprinnelig bygget etter initiativ fra noen lokale ungdommer som både søkte etter penger og var med på å bygge. Den har vært populær, men nå bærer den preg av lite vedlikehold og en lite spennende utforming.

Holmlia grill er et populært serveringssted for Holmlias innbyggere, spesielt ungdommer. Plassen rundt grillen er dessverre lite opparbeidet og bærer preg av å være et glemst sted. Området har stor kapasitet, og ligger naturlig avgrenset av Holmlia-veien.

4.11 Oppsummering

For å forstå hva som skal til for å gjøre Holmliaparken til en inkluderende møteplass, har vi studert de fysiske omgivelsene og det sosiale spillerommet i sammenheng. Parkens fysiske rom får innhold og mening gjennom innbyggernes bruk og fellesskapet som blir til.

Hvilke utfordringer finnes?

- Mangel på uteområder og møteplasser
- Mangel på oppholdssteder for ungdom spesielt
- Problem med overvann og flom
- Parken brukes mest til gjennomfart
- Ulike eier- og reguleringsforhold
- Trangboddhet
- Dårlig omdømme
- Lite kjennskap til og bruk av parken
- Lite oppdaterte lekeplasser
- Mangel på informasjon om parken
- Bekymring for hærverk
- Deler av parken er mørklagt
- Parken oppleves som uoversiktlig
- Mange naboer som ikke kjenner hverandre
- Mangel på samarbeid på tvers av sektorer
- Villparkering av biler

Hva er beboernes behov og ønsker for parken?

- At parken skal bidra til å gi barn og unge et godt oppvekstmiljø
- At den oppleves trygg
- Behov for felles møteplasser som binder beboerne sammen
- Behov for bedre håndtering av vannet
- Behov for større fokus på kunst og kultur
- Flere og varierte sitteplasser
- Bedre belysning
- At parken har varierte idrettstilbud til barn og unge
- Gratis aktiviteter for barn og unge
- At det estetiske skal vektlegges
- Mer varierte lekeplasser og apparater
- Lekeplasser tilpasset mindre barn (under 5 år)
- At parken representerer Holmlias mangfold
- Aktiviteter som inkluderer ulike grupper
- Vedlikehold og god håndtering av søppel
- Flere aktiviteter for kvinner
- At parken har servering eller spisesteder

Suksesskriterier

- Skape gode og attraktive møteplasser
 - Flere og ulike typer aktiviteter
 - Gi flere mulighet til å delta i utviklingen av parken
 - Å legge til rette for organisasjoner og frivillighet
 - Bruke universell utforming
 - Lekeplasser for ulike aldersgrupper og generasjoner
 - Fokus på tverrfaglige prosjekter og samarbeid
 - Markering av inngangspartier til parken
- Å lage et oversiktskart
- Skiltsystem for orientering og informasjon
 - Informasjon på ulike språk
 - Tilpasset bruk til ulike årstider

- Å inkludere lokalt engasjement i nærmiljøet i større grad
- Løfte fram lokalhistorie
- Gratis aktiviteter
- Å se parken ut fra ulike brukerperspektiv
- Å engasjere ungdom i parken
- Styrke tilbudene som allerede finnes
- Etablere et felles utekjøkken
- Økt tilstedeværelse av voksne og ulike aldre og grupper
- At parken er et sted der alle kjenner seg velkommen
- Ta hensyn til jenters behov
- Legge til rette for kunst og kultur

KAPITTEL 5

Et helhetlig designkonsept

5 soner	Inndeling av parken i 5 soner
Parkpromenaden	En hovedgangvei som kobler sonene, attraksjonene og parken sammen
Overvannsstrategi	Håndtering av overvann og bekke­drag for å unngå oversvømmelser, skape attraktive vannsoner og en vannpark med fokus på biologisk mangfold
Flere attraksjoner	Flere og varierte attraksjoner som bygger opp under ulike interesser og målgrupper i befolkningen
Tematiske mål	Fire tematiske mål og forslag til medvirkning, testbeds og aktiviteter

5.1 Visjon for parken

5.2 Tematiske mål

For at Holmliparken skal bli en helhetlig park som svare til nærmiljøets behov er tydelige mål og et bredt samarbeid avgjørende. Gjennom fire tematiske mål gis parken en retning og ambisjoner knyttet til sosial og miljømessig bærekraftig. Målene er basert på beboernes behov og ønsker og danner et verdigrunnlag som vil ha stor betydning for utviklingen av parken og nærmiljøet. Målene og dets ulike temaer skal inspirere til samarbeid på tvers av offentlige sektorer, ulike lokale aktører, frivilligheten, organisasjoner og ulike grupper i befolkningen.

Holmliparken skal:

- Gi stolthet og skape felles identitet
- Være et sted for både planlagte og spontane aktiviteter
- Være et sted for kunst og kultur
- Sikre miljø, biologisk mangfold og bærekraft

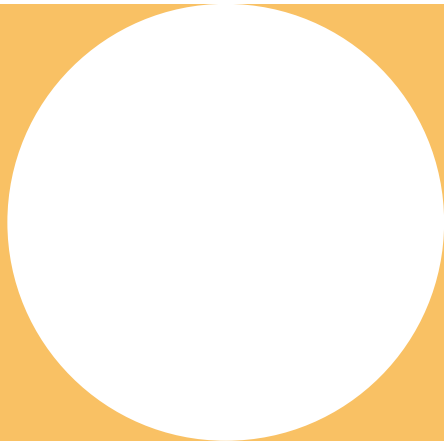

KAPITTEL 6

Planforslag

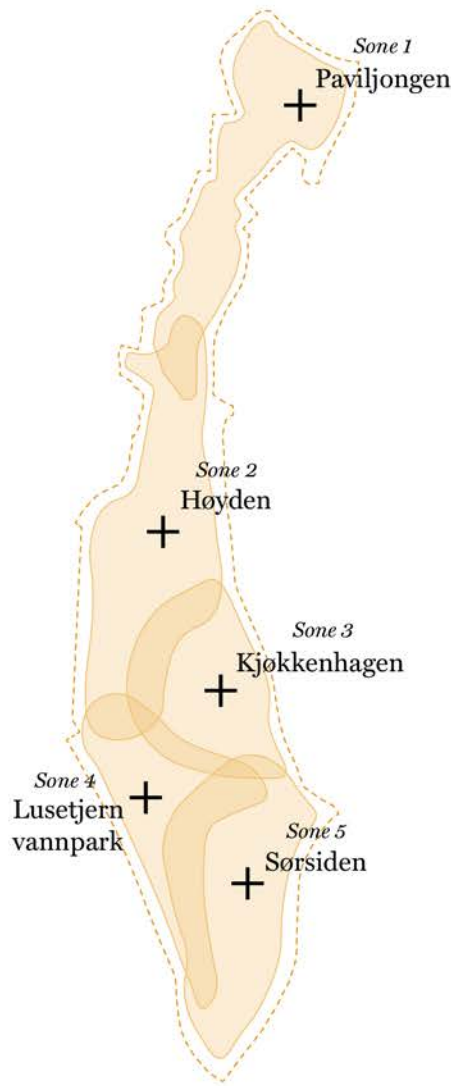
FORSLAG

Basert på medvirkningsprosessen, landskapsanalysen og registreringen av kvaliteter og utfordringer har vi kommet frem til forslag til nye forbindelser, strukturer og funksjoner i Holmliaparken. Konseptet visualiseres her med ulike tematiske diagrammer. Sammen utgjør de grepene i parken, slik at Holmliaparken blir en mer tilgjengelig, spennende og funksjonell park for alle, spesielt tilpasset de som bor i nærheten.

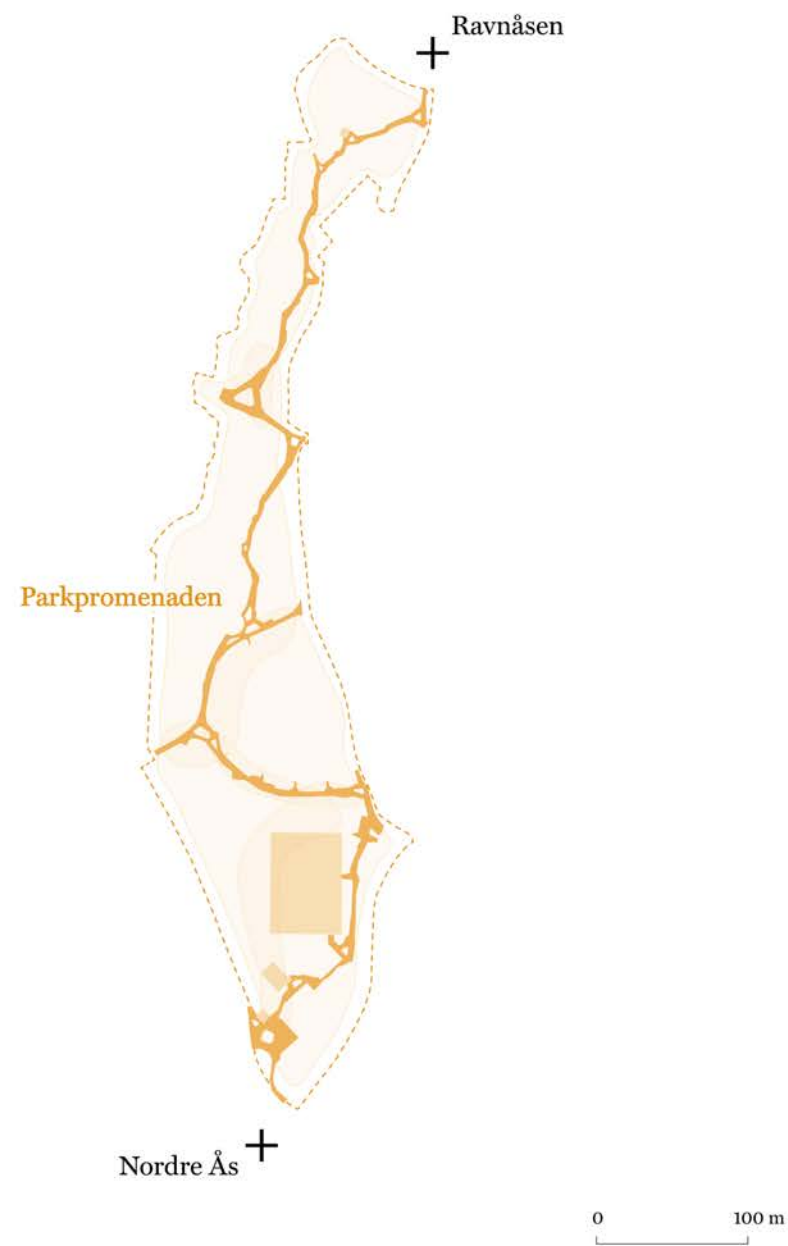
5 SONER

Parken kan på en naturlig måte deles inn i fem soner basert på de eksisterende fysiske og funksjonelle barrierene og landskapsrommene inne i parken.

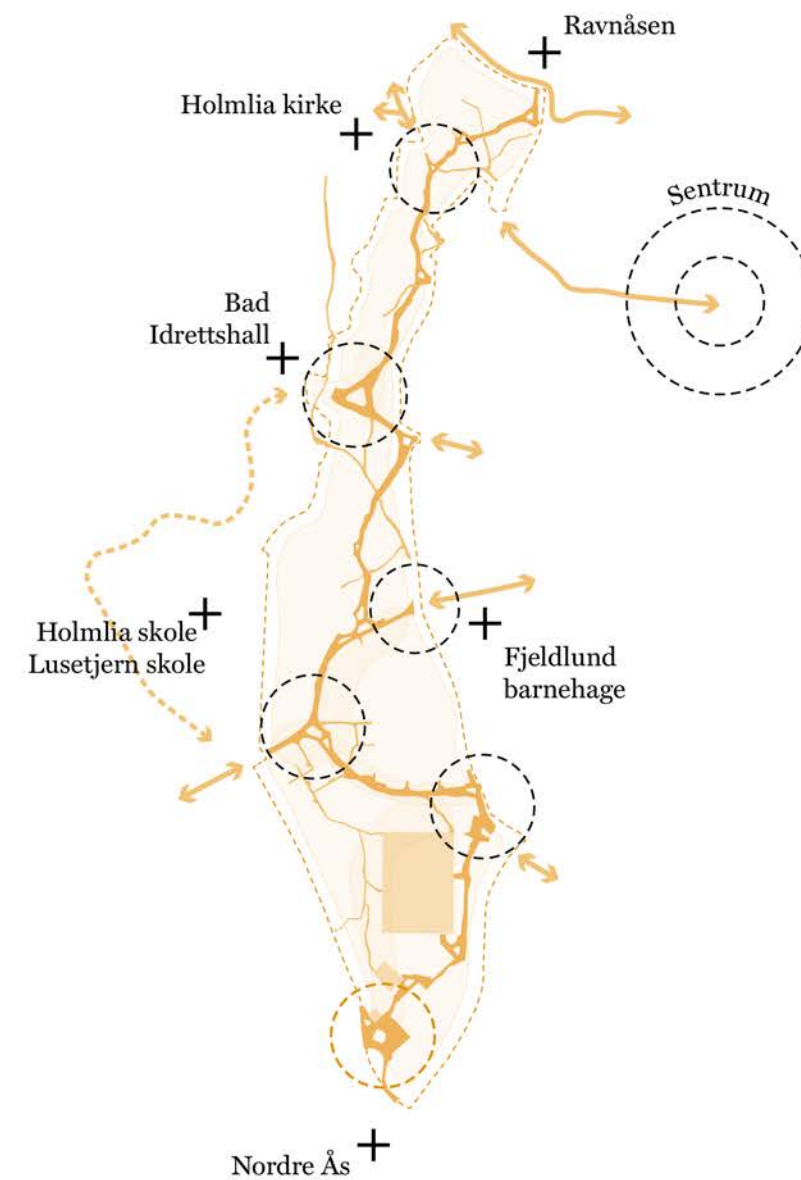
PARKPROMENADEN

Hovedgangforbindelsen gjennom Holmliaparken baserer seg på soneinndelingen og de eksisterende funksjonene og barrierene som er i parken i dag. I tillegg legger den til rette for en sterkere kobling på tvers av parken.

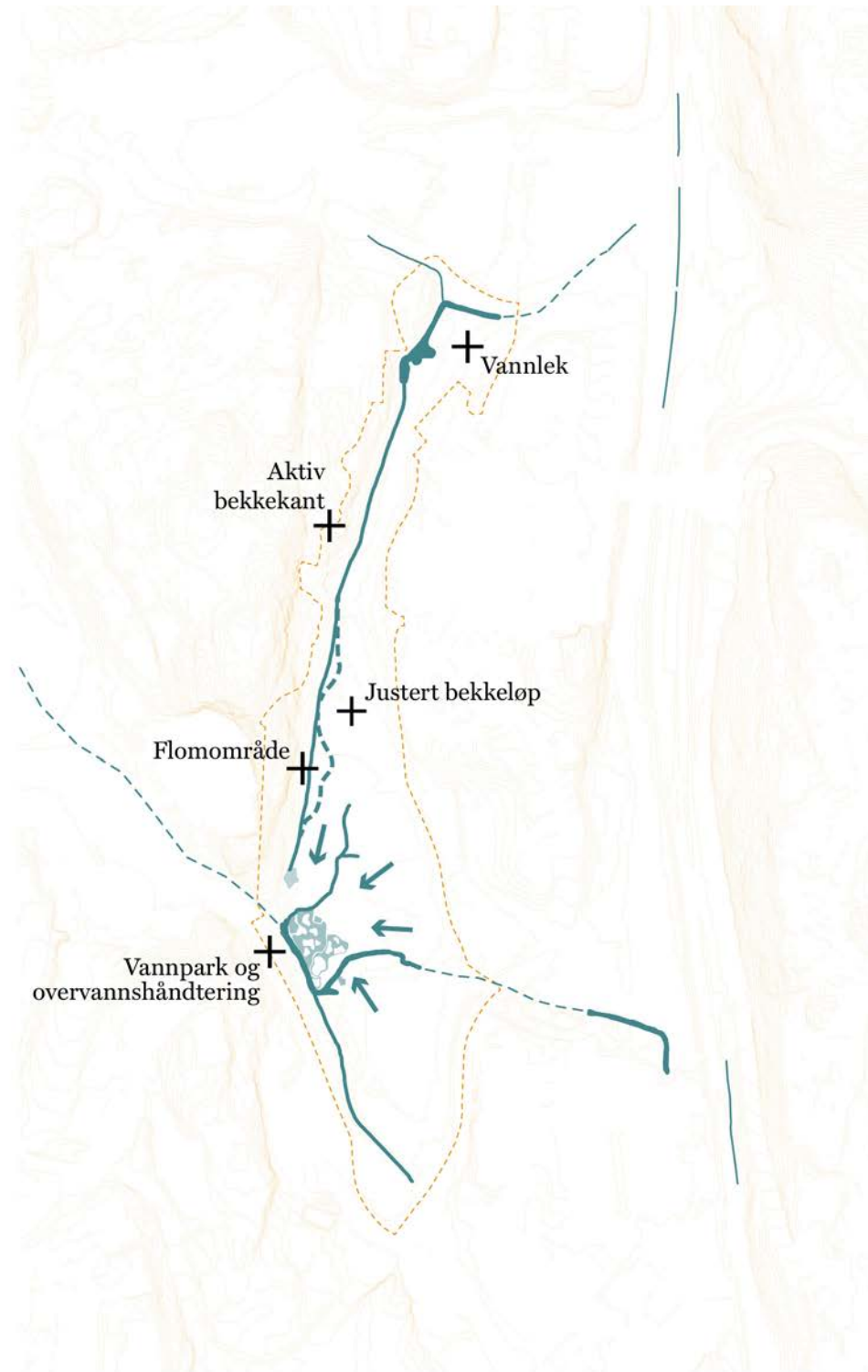
FLYT OG KNUTEPUNKTER

Sammen med hovedgangforbindelsen legges det til et mer finmasket nett av gangforbindelser som styrker knutepunktene vi fant i ananalysen. Disse forbindelsene baserer seg på eksisterende tråkk og steder som bør bli mer tilgjengelige. På denne måten vil adkomst til og fra parken bli bedre samtidig som bevegelsesflyten inne i parken blir enklere.

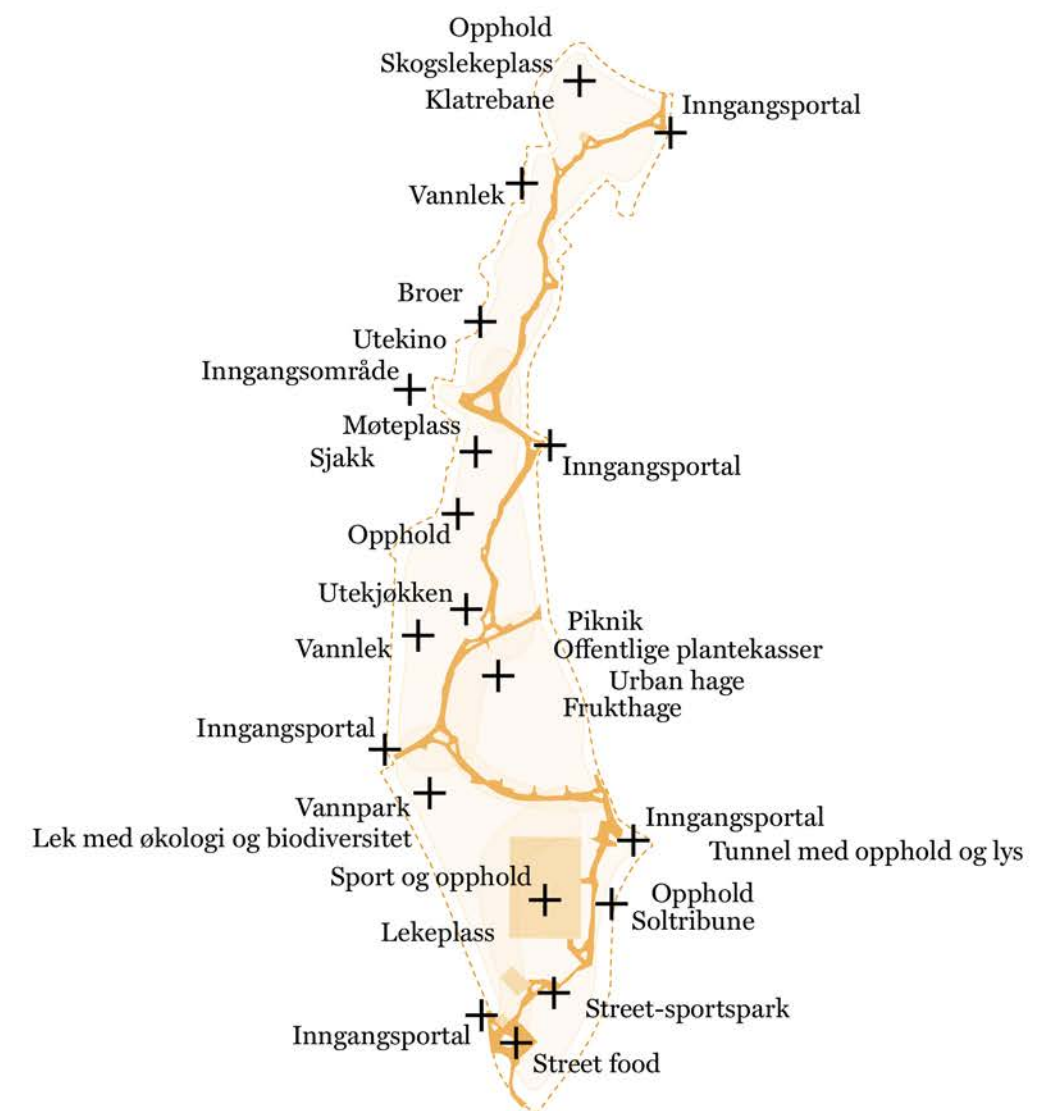
NY VANNSTRUKTUR

Små justeringer av bekkens løp vil skape mulighet for større interaksjon med vannet som renner igjennom Holmliaparken. Lavpunktet hvor mange av bekkene møtes danner grunnlag for noe som kan utformes som en vannpark.

NYTT INNHOLD

Holmliaparken kan i fremtiden romme flere aktiviteter og elementer som vil berike opplevelsen av parken. Aktivitetene skal være basert på de eksisterende verdiene som allerede finnes i parken, forsterke disse, legge til nye og sørge for at alle kan føle seg velkommen i Holmliaparken.

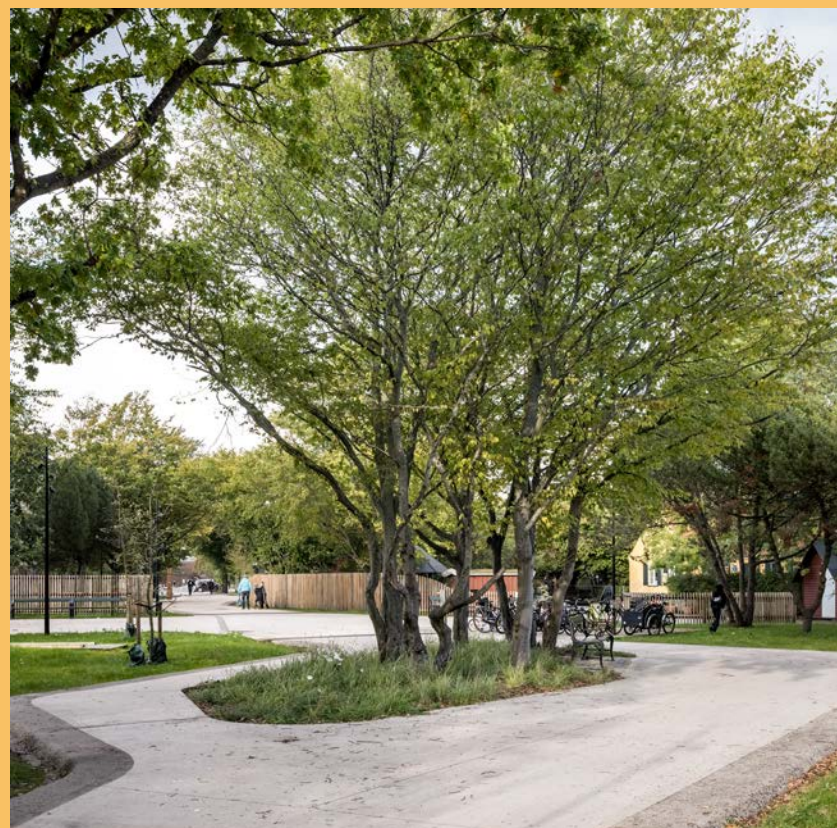

Parkpromenaden

Hovedstien gjennom parken binder de ulike stedene sammen. Med et felles og sammenhengende dekke fungerer gangforbindelsen som en parkpromenade som er tilgjengelig for alle. Langs gangforbindelsen oppstår det sitteplasser, sykkelparkering og andre elementer samtidig som den ved de ulike attraksjonspunktene i parken utvider seg og blir til møteplasser for opphold og gjennomfart.

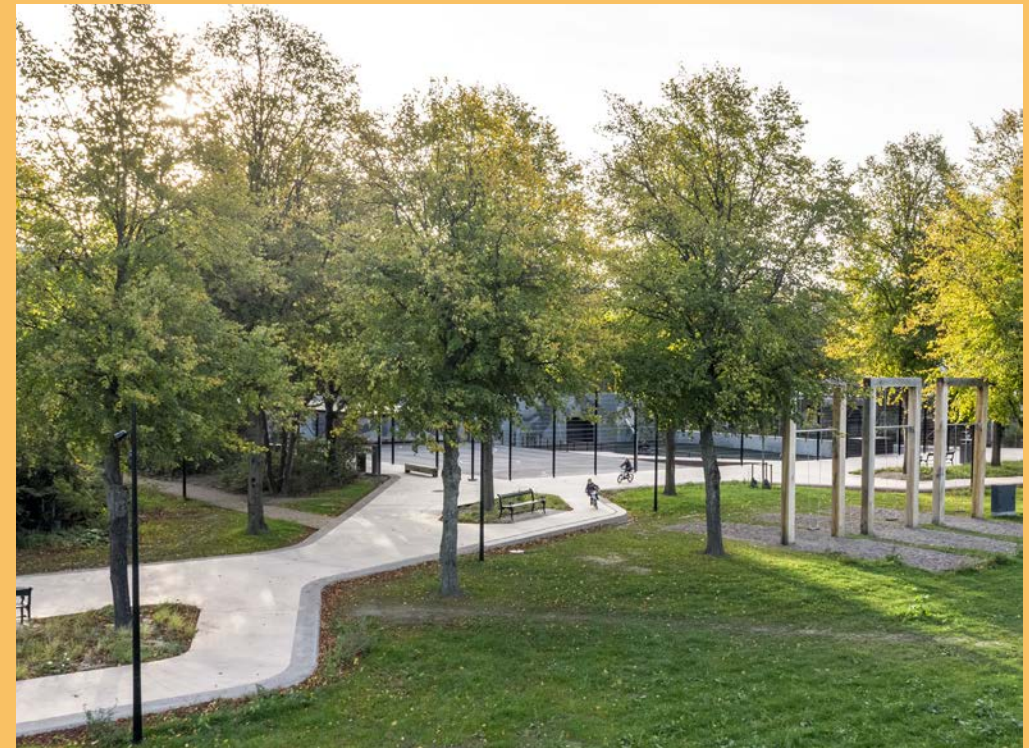
1.

2.

3.

4.

5.

Alle bildene er fra Remiseparken i København.

1. Inngangsportalen til parken. Foto: Coast Studio
2. Grønne øyer dukker opp og gir gangveien dynamikk. Foto: Coast Studio
3. Det sammenhengende dekket fungerer både for gjennomfart og opphold. Foto: Coast Studio
4. Gangveien beveger seg gjennom parken og binder den sammen. Foto: Coast Studio
5. Kombinasjon av materialer, stedstilpasset og skreddersydd til parken. Foto: Coast Studio

KAPITTEL 7

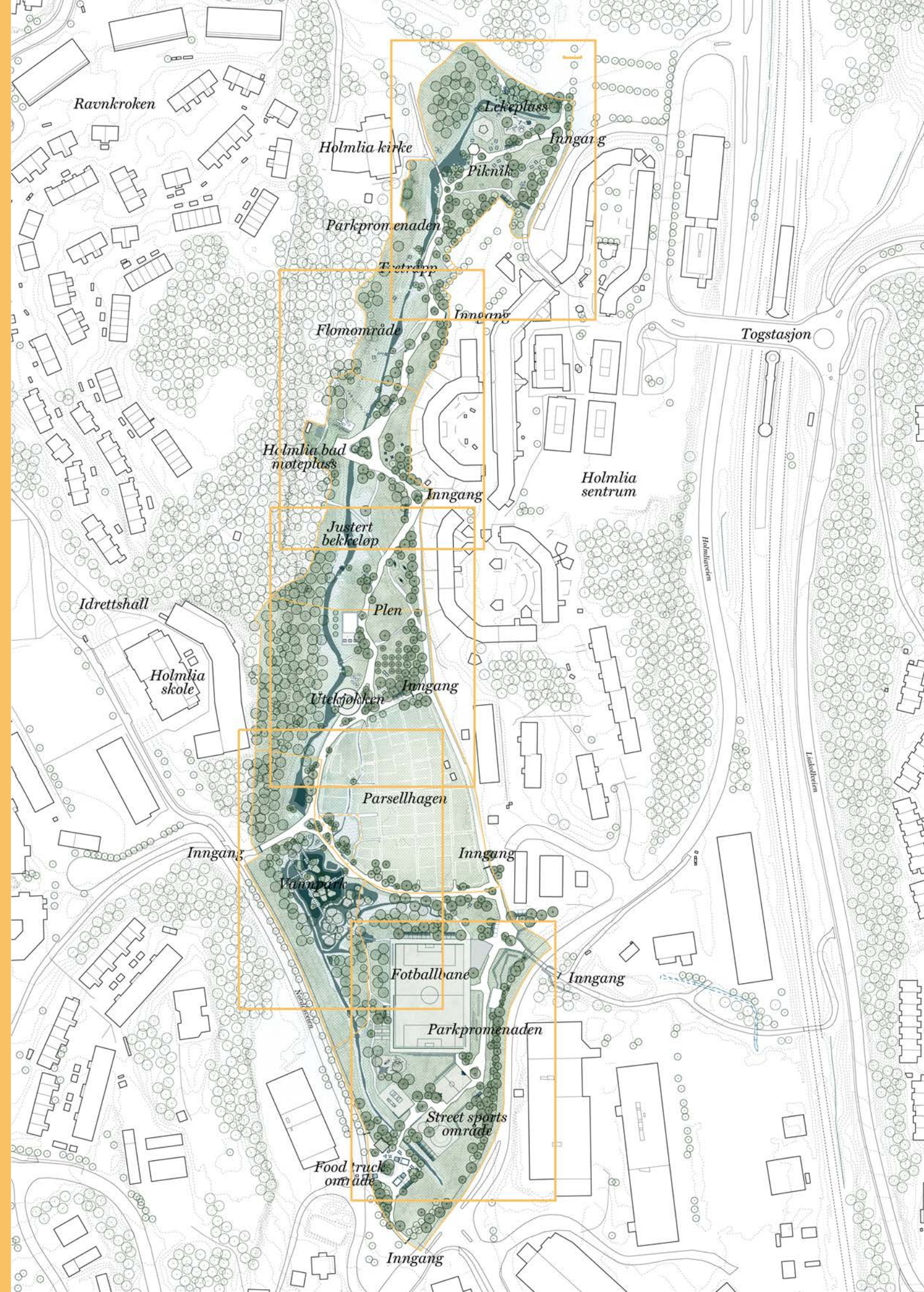
Fem soner

PARKENS FEM SONER

Parkens fem soner er et av hovedgrepene i mulighetsstudien og danner grunnlaget for den videre utviklingen av parken. Presentasjon av hvert delområde er forslag som skal videreutvikles i samarbeid med lokale aktører.

I arbeidet med parken har vi latt oss inspirere av botaniske hager og måten disse er utformet på med ulike soner og inndelinger knyttet til tematikk, steder, botanikk og tidsepoker. Disse hagene representerer også poetiske og estetiske uttrykk knyttet til natur og mangfold, sentrale kvaliteter Holmliaparken også har.

Holmliaparken er langstrakt og inndelingen i fem soner gjør det lettere å orientere seg og få oversikt. Hver av sonene har sitt navn og fremhever ulike identitetsmarkører og bruksområder. For å binde sonene sammen ser vi for oss at et nytt gangstrøk kan etableres gjennom parken og bli pulsåren til Holmliaparken. Langs gangveien kan det legges til rette for små miljøer med sitteplasser, trær og belysning. Parkens nye elementer vil gjøre at den blir en destinasjon og et utfluktssted for familier, barnehager og skoler, eldre, ungdom og andre. Dette vil skape en sentral og attraktiv møteplass, og være et viktig løft for Holmlia.

7.1 Sone 1: Paviljongen

Området rundt paviljongen er allerede et sted folk kjenner til. Det siste året har både bydelen og ulike aktører som biblioteket og kirken hatt arrangementer med utstillinger, utebibliotek og langbord der. Naturlekeparken som ligger i et lite skogholt rett ved, blir også mye brukt. Paviljongen med brua og anlegget rundt ble tegnet av arkitekt Odd Kjeld Østbye og oppført i 1995. Bydelsparken og paviljongen åpnet formelt i 1996. Det er få gode sitteplasser tilknyttet vannet, ved lekeplassen eller der større grupper kan slå seg ned.

Unik og identitetsskapende

Naturelekeparken kobler lek, aktivitet og natur på en måte som gjør at den er veldig populær, men trenger en oppgradering da den blant annet ikke oppfyller krav til sikkerhet. I tillegg er det mange som påpeker behovet for lekeplasser og apparater for yngre barn – som er en fin mulighet til å inkludere i en ny og større lekepark. Vi ønsker at lekeparken skal være utformet på en måte som er unik og identitetsskapende, med bruk av navn, karakterer og ting hentet fra nærmiljøet. Som for eksempel ved å gi den navnet Løveparken hentet fra løven i Holmlia sportsklubb sitt symbol.

Natur og lek

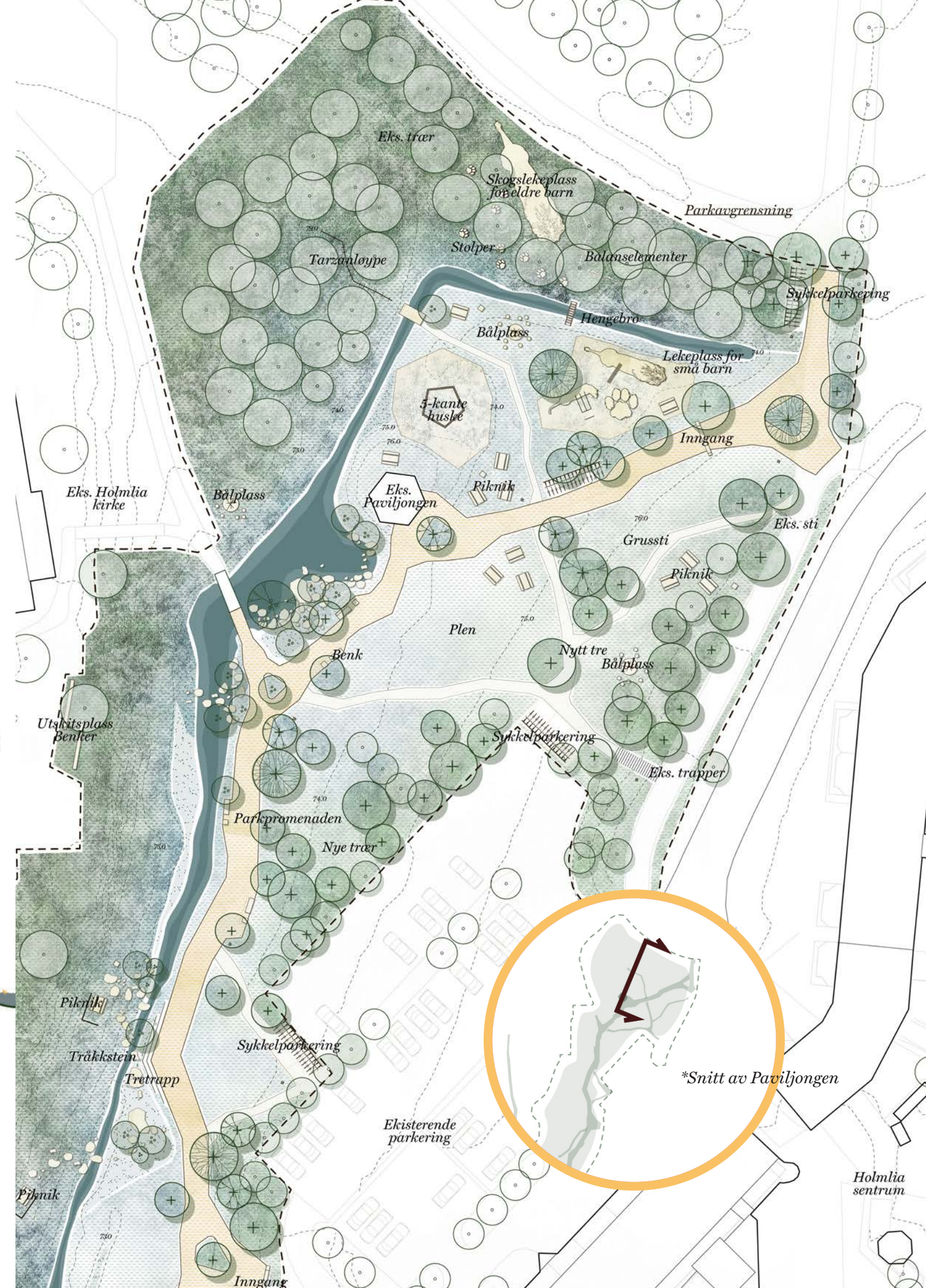
En ny lekeplass bør være spesialdesignet på stedet, og der det legges til rette for at naturen rundt kan bli enda mer brukt av barn og familier i nærområdet. Sandkasser, lekehus og husker til de minste, og mer vill lek inne i skogen til de større barna. I tillegg kan det etableres bord og benker, grillplasser og en bål plass. Vannet i Andedammen kan reguleres slik at oversvømmelse kontrolleres og blir en del av lekeplassen der barna kan komme i kontakt med vannet på en trygg og sikker måte.

Hovedinngang

Paviljongen er den sonen der en av hovedinngangene til parken vil være. Som en naturlig del av en inngangsportal finner vi også en av kunstneren Bård Breiviks (1948-2016) sine fire rått formede steinportaler. Disse er en del av utsmykningen som ble gjort da Holmlia ble anlagt i 1980-årene. Skulpturene fungerer som "merkestein" og assosieres med porter, benker eller tettvokste tårn med flere "innganger". Kunst og kultur skal være en del av Holmliaparken og derfor vil Bård Breivik som er en av Norges mest profilerte samtidskunstnere sitt monumentale verk være passende som en del av hovedinngangen til parken.

*Snitt av Paviljongen**

*Snitt av Paviljongen

Illustrasjonen viser noen ideer
til soneområdet Paviljongen.
Skisse: BOGL

7.2 Sone 2: Høyden

Navnet Høyden kommer fra gammelt av da folk gikk tur til toppen av berget som er rett på oversiden av inngangen til svømmehallen. Med utsikt i alle retninger og helt til fjorden kunne man komme hit å se Holmlia fra høyden.

Møtested og knutepunkt

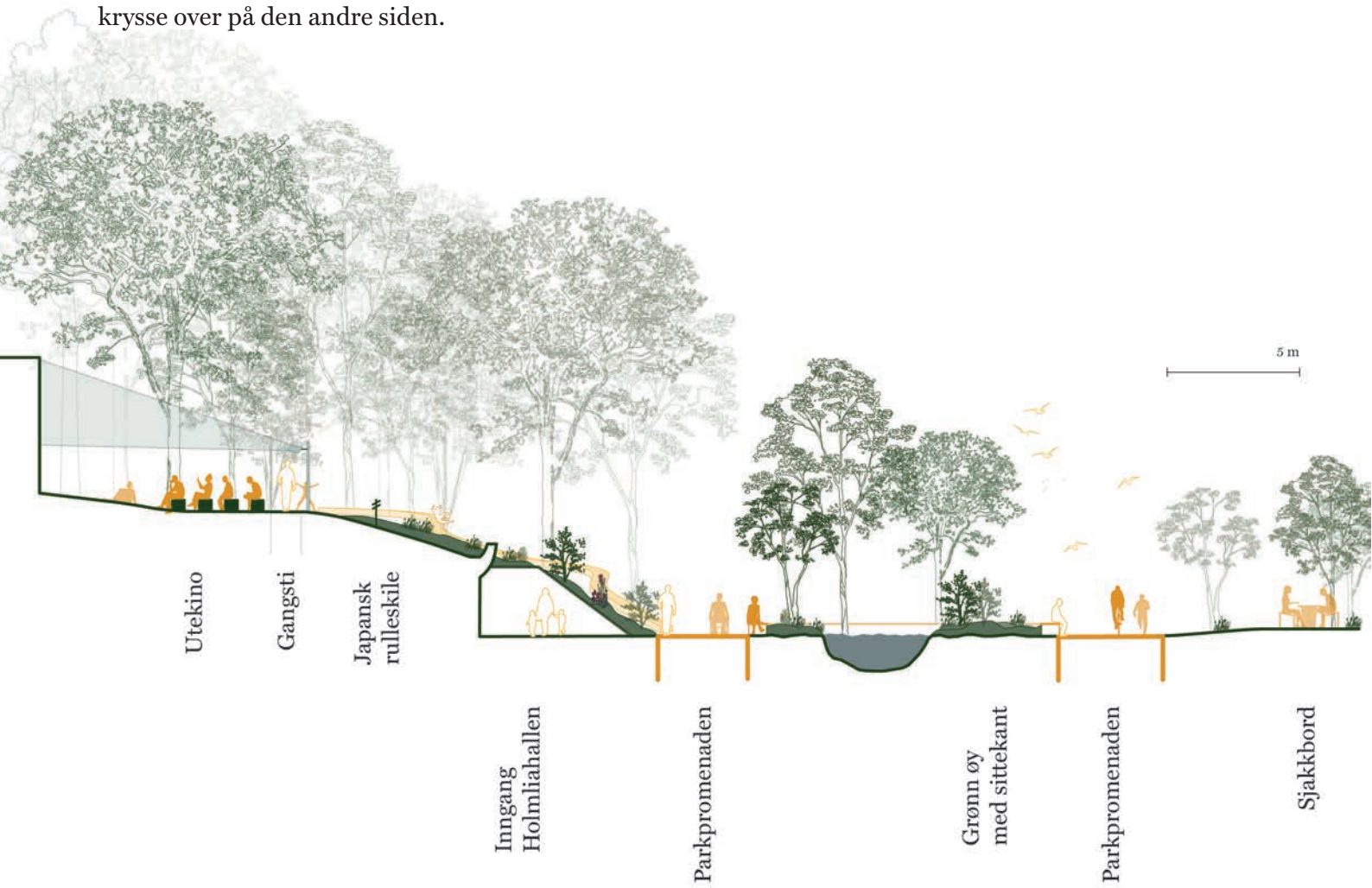
Denne sonen tar utgangspunkt i området rundt inngangen til Holmlia flerbrukshall og bad som i dag brukes hyppig til gjennomfart. Her ønsker vi å utvikle området til å bli et sted man ønsker å stoppe opp. Foran inngangspartiet til svømmehallen utvider gangstrøket seg og skaper en plassdannelse, et møtested og et knutepunkt i parken. Plassen kan fylles med sitteplasser, piknikområde og egne sjakkbord som imøtekommer en voksende interesse blant unge i nærmiljøet. Ved å la bekken komme lenger inn i parken kan dette bli et sted for rekreasjon og vannlek. Store steiner i bekken gir mulighet til å komme tettere på vannet og til å krysse over på den andre siden.

Fra teknisk bygg til utekino

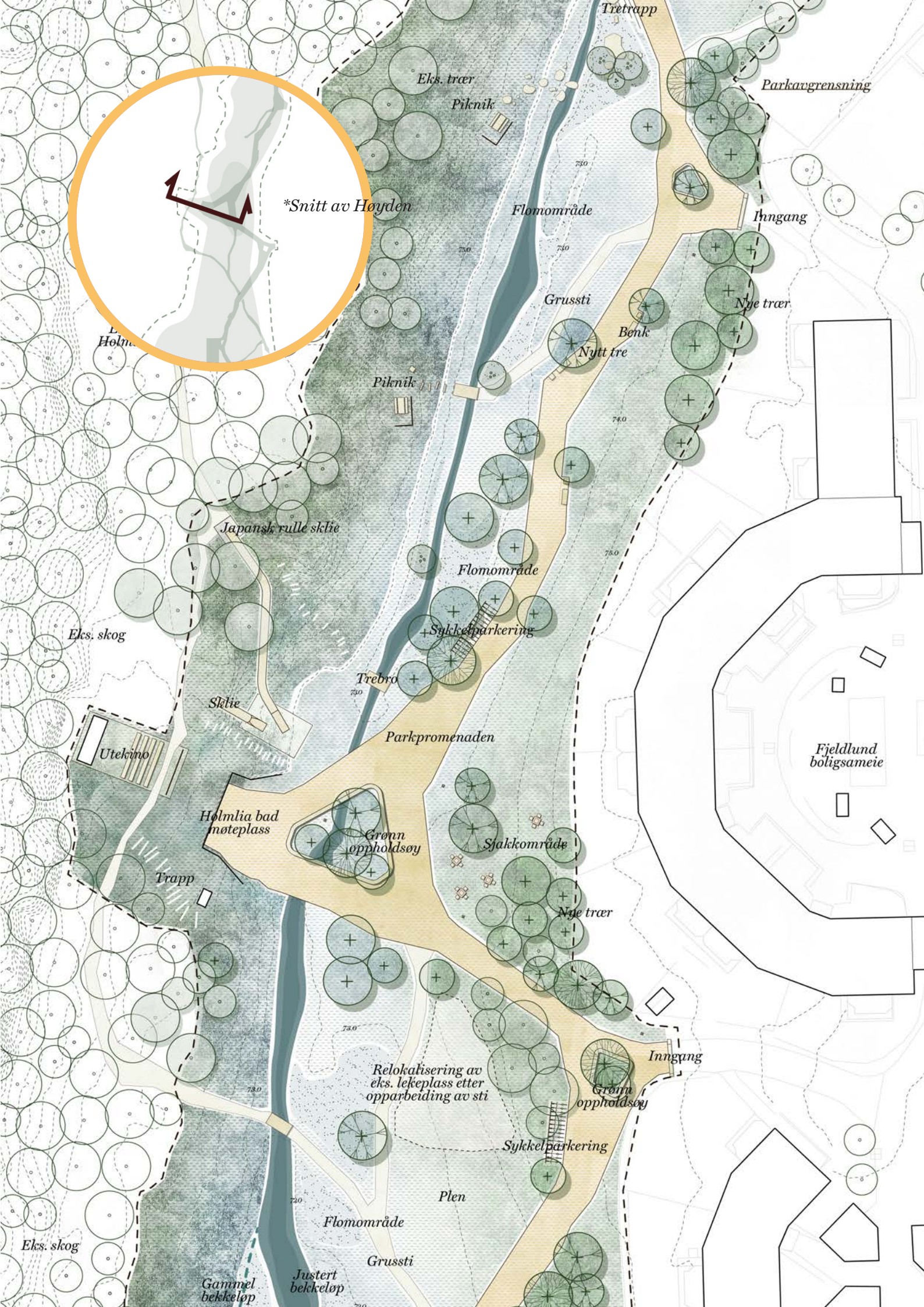
I dag er det et platå på toppen av inngangen til Holmlia flerbrukshall og bad. Dette er et naturlig rom og en plattform som kan tenkes utnyttet både som utsiktspunkt og som en fin plass i høyden. Midt på platået ligger et teknisk bygg med en stor flat vegg som kan brukes til å vise utekino på. Dette er også et sted som lokale ungdommer har oppdaget og uttrykt ønske om å få ta i bruk. På siden av platået er det et lite skogholt som strekker seg via en sti bort til Holmlia kirke. Fra møteplassen foreslås det en oppholdstrapp opp til platået, og en ny stiforbindelse på tvers av skogsområdet over mot skolen.

Nye attraksjoner

Vi ser muligheten til å utnytte høyden i terrenget til å bygge en trapp og en terrengsklie som kan snirkle seg ned gjennom skogholtet. En slik sklie vil være en attraksjon i seg selv for både små og store.

Snitt av Høyden*

Illustrasjonen viser noen ideer
til soneområdet Høyden.
Skisse: BOGL

7.3 Sone 3: Kjøkkenhagen

Dette området er tenkt som en utvidelse av parsellhagen som i dag er et stort område og en viktig del av parken. Matkulturen står sterkt på Holmlia. Å ha et område ved siden av parsellhagen der flere kan ha dyrkekasser og aktiviteter, vil kunne styrke den positive dyrkingskulturen som allerede finnes. Her kan både Fjeldlund barnehage, skoler og andre barnehager og folk i nærmiljøet delta.

Felleskjøkken

Etter innspill fra beboere har ideen om et felles utekjøkken vokst frem. Store deler av våre sosiale liv omhandler det å dele et måltid med andre. Her kan det å lage og spise måltider til hverdags og fest bidra til parkens sosiale og miljømessige bærekraft. Beboere har også pekt på fellesskapskulturen som finnes på Holmlia og miljøgevinsten i det å dele på mat, utstyr og ressurser. Mange som bor her har små leiligheter. Et utekjøkken vil gi flere tilgang til et sted med god plass til å samles rundt både matlaging og måltider.

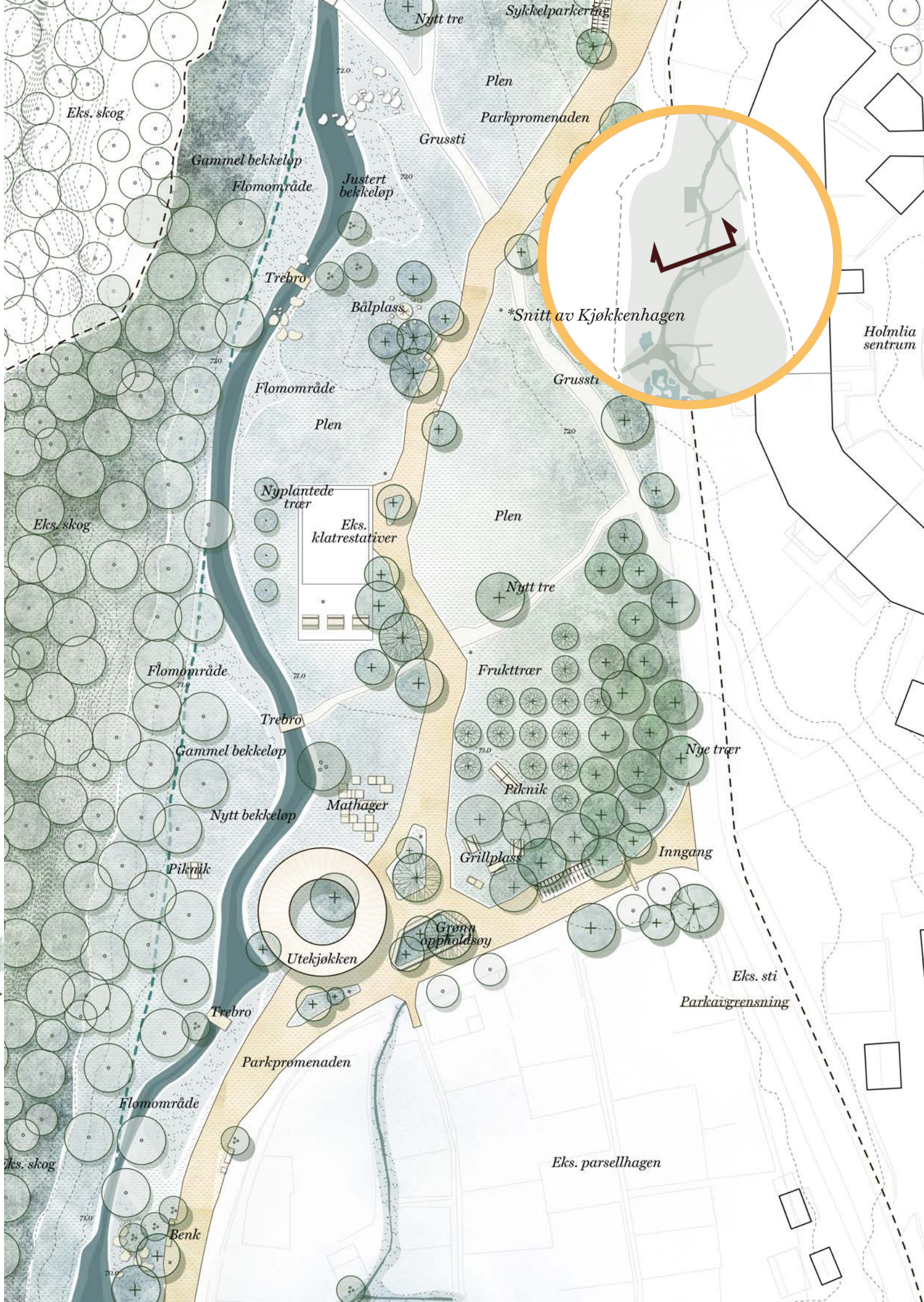
Fokus på matkultur

Det foreslåtte utekjøkkenet er overbygd og vil kunne brukes i all slags vær, året rundt. Langbord og benker står tilgjengelig til bruk, i tillegg til griller og kjøkkenbenker med tilgang til strøm og vann. Utekjøkkenet vil i også være et sted der ulike organisasjoner og lokale aktører kan benytte kjøkkenhagen for kunnskapsformidling av matlaging, dyrking og matkultur i vid forstand. Utekjøkkenets utforming og miljøet rundt vil kunne fungere som selve hjertet i parken og en viktig identitetsmarkør for nærmiljøet.

«Store deler av våre sosiale liv handler om å dele et måltid med andre.»

Snitt av Kjøkkenhagen*

Illustrasjonen viser noen ideer
til soneområdet Kjøkkenhagen.
Skisse: BOGL

7.4 Sone 4: Lusetjern vannpark

I denne sonen rett sydvest for parsellhagen møtes fire bekker i et skogholt: Lusetjernbekken, Jernbanebekken, Rosenholmbekken og Parsellbekken. Her ønsker vi å fokusere på vannet i parken som ressurs. Fra å være et problem knyttet til overvann og oversvømmelse vil vi forvandle området til å bli en vakker vannpark. Tidligere har det ligget et større tjern her, Lusetjern. Derav navnet Lusetjern vannpark.

Skulpturelt landskap

For å bevare det naturlige og verdifulle området hvor bekkene møtes, kan det etableres et skulpturelt landskap som fremhever og tar vare på det biologiske mangfoldet med vannet, vekster og mange fine og store trær. Som en del av parkens mål om å fremme kunst og visuelle uttrykk, kan landskapet være med på å fremheve denne tematikken. Landskapet kan i seg selv kan gi et sterkt visuelt uttrykk, men kan også brukes til mye mer! Vannparken vil både vere med på å løse et lokalt problem med oversvømmelser, og sette fokus på hvordan klimaløsninger kan gi merverdi og bli et attraktivt og spennende univers.

Biologisk mangfold

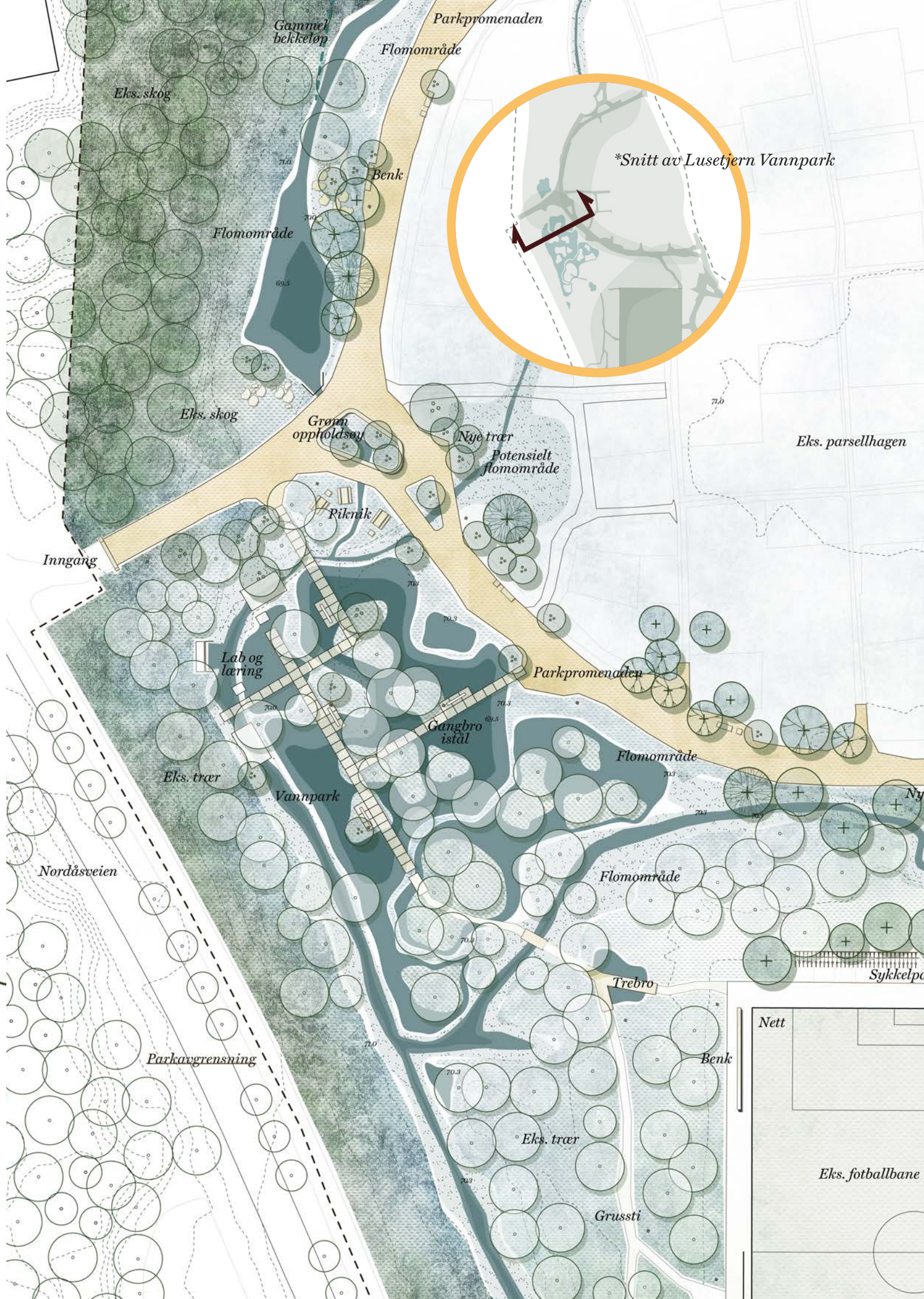
Hit kan barnehager, skoler og andre interesserte dra på oppdagelsesferd for å lære og undersøke naturens kretsløp, biologiske mangfold og særlig vannets viktige rolle i naturen. Naturfagstimen kan holdes utendørs i vannparken, hvor man får naturelementene så nært at de bokstavelig talt blir til å ta og føle på. I tillegg til stedets dyre- og planteliv, kan det settes fuglekasser i trærne og etableres et vannlaboratorium med fokus på vannets kraft og hydraulikk.

Unikt vannlandskap

Selv om vannparken er tenkt å gjøres tilgjengelig for alle, trenger ikke inngrepet bli omfattende. Det graves ut for å gi vannet spillerom, tynnes ut blant de eksisterende løvtrærne, slik at stedet blir åpent og trygt. Oversvømmelser skjer på en kontrollert måte og skaper et unikt landskap med trærne som speiler seg i de mange små vannbassengene. Små, enkle, tette og perforerte ramper og gangbroer på tynne ben kan plasseres slik at de “svever” over vann og høyt gress, og gir mulighet for bevegelse og opphold i vannparken. Materialer, farger og tekstur blir viktig slik at konstruksjonene passer inn i det naturlige miljøet.

Snitt av Lusetjern Vannpark*

Illustrasjonen viser noen ideer
til soneområdet Lusetjern vannpark.
Skisse: BOGL

7.5 Sone 5: Sørsiden

Denne delen av parken har sitt navn fra dens beliggenhet og består i dag av fotballbanen, gatekjøkkenet Holmliagrillen, som har mange stamgjester, særlig blant ungdom og et område som uten hjemmel benyttes som parkeringsplass. Planer om å fjerne parkeringen, vil gjøre at man kan gi området tilbake til ungdommen og lage et helhetlig område med fokus på både fysiske aktiviteter, matservering og et sted å være mellom skole og hjem. Området har bilveien som nærmeste nabo og gjør at det egner seg fint til aktiviteter som har et høvere lydnivå enn i andre deler av parken.

Behov for møtesteder

Hovedmålgruppen er ungdom og unge voksne – en del av befolkningen som benytter uterom aktivt og som har stort behov for gode møtesteder. Området består av både terreng og asfalt. Aktiviteter som skate, basket og foodtrucks, pop-up aktiviteter og moderne kunst vil kunne gi et urbant preg. For at Sørsiden skal fungere godt, er det avgjørende at dette er et område som skal kjennes både hyggelig og trygt, og et sted som tiltrekker seg mennesker som gjør plassen både levende og vitalt. Steder der det er mennesker blir automatisk steder det er trygt å være, både for små og store.

Aktivitet skaper trygghet

Vi ser også for oss at dette skal være et område der ulike aktiviteter eksisterer side om side. Innspill fra politiet bekrefter at det å ha flere aktiviteter på samme sted skaper trygghet. Her har vi også fått mange forslag fra jenter som påpeker at selv om man ikke selv spiller fotball så kan det være fint å ha sitteplasser ved den foreslåtte ballbingen om man bare vil være tilskuer eller sitte i nærheten av der det skjer ting.

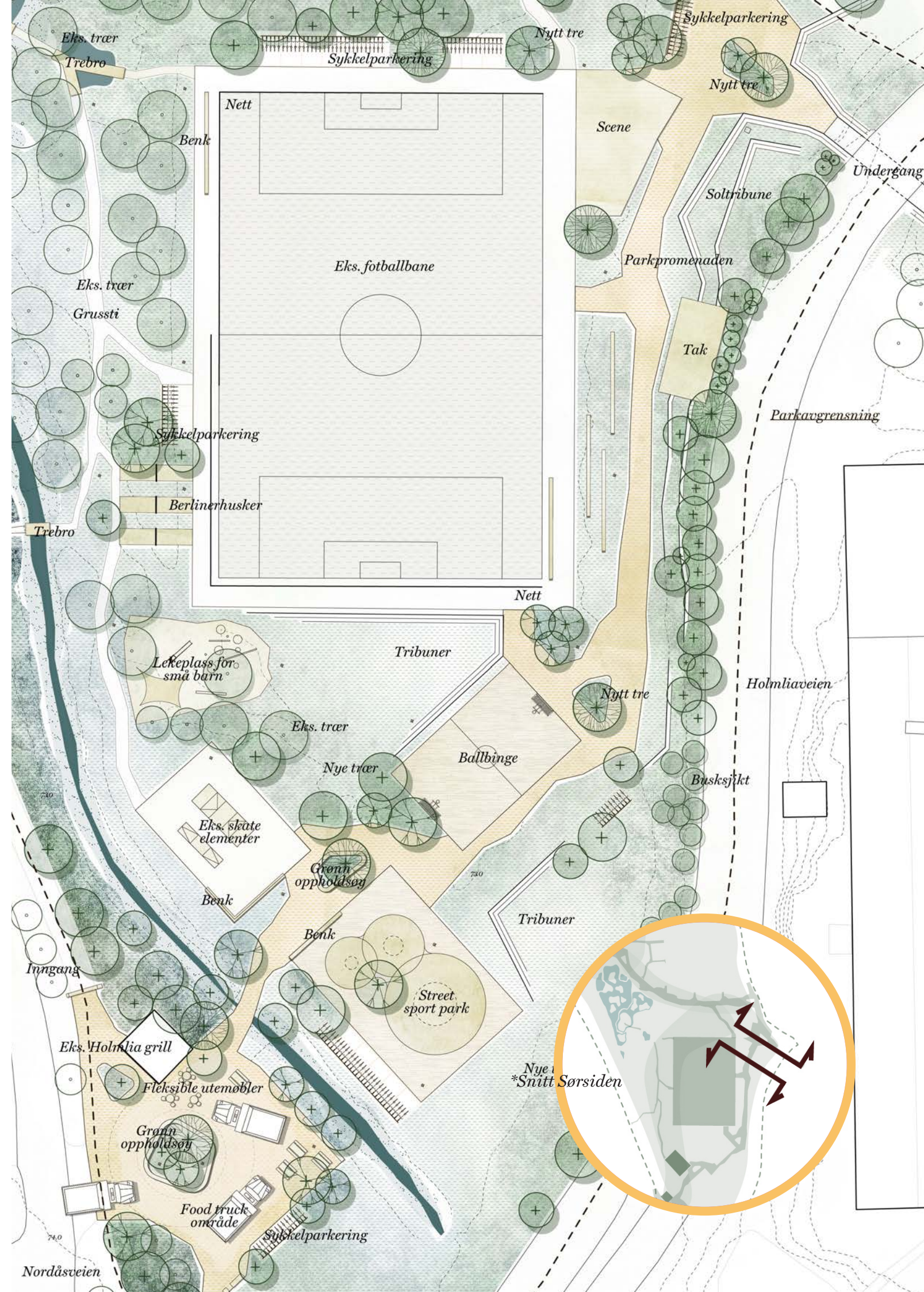
«Ungdom og unge voksne benytter uterom aktivt og har et stort behov for møtesteder.»

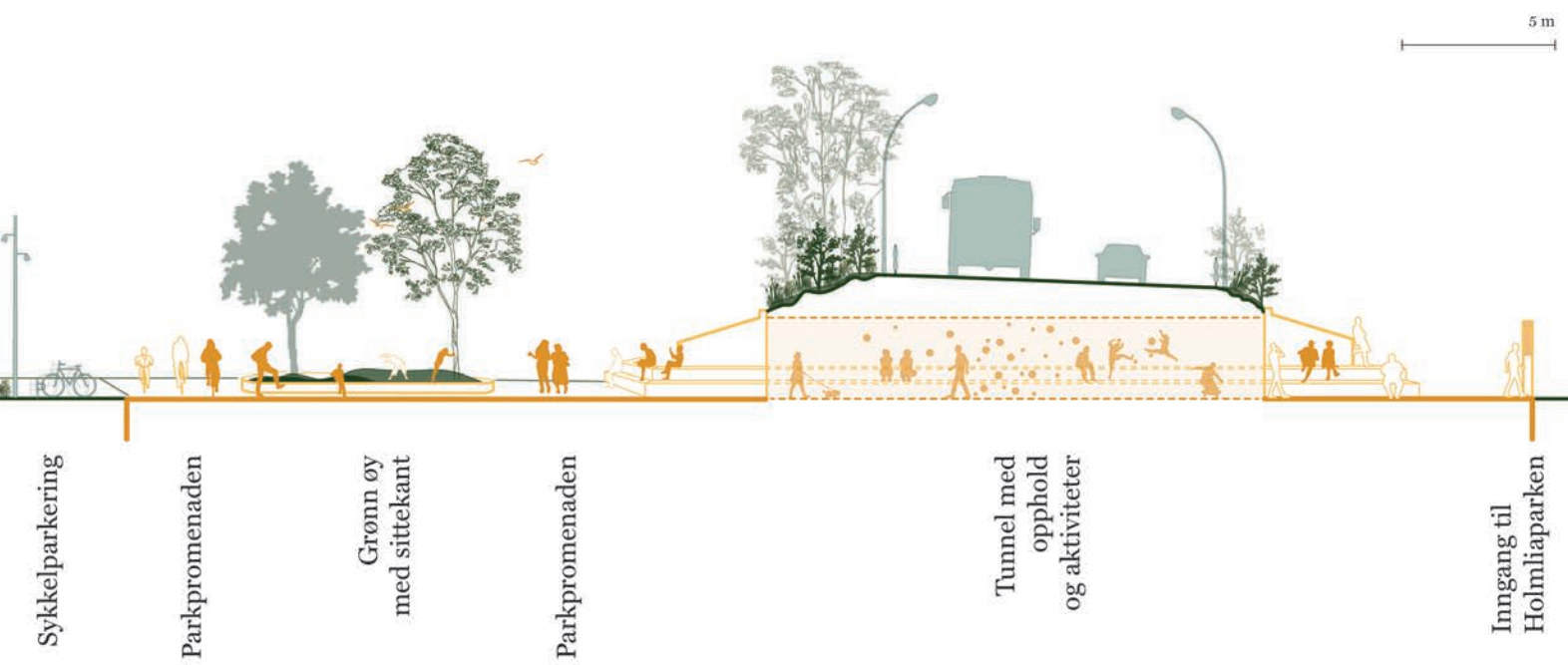
Flerbruk er merbruk

Den vestvendte skråningen kan utnyttes til å bli et amfi med mange sitteplasser. På den måten vil det bli et sted å henge, se på spillerne på fotballbanen eller de som går forbi. Over en del av amfiet kan det bygges et tak som gjør det mulig å oppholde seg der uten å bli våt. Amfiet kan formes på ulike måter, det kan også trekkes gjennom undergangen for å skape et nytt element der, og veggene kan benyttes til å vise kunst. Ønsket om å ha et scene-gulv her, kan realiseres ved å integrere den med amfiet og fotballbanen. Her kan det foregå ulike former for opptredener, trening, dans, yoga og andre aktiviteter.

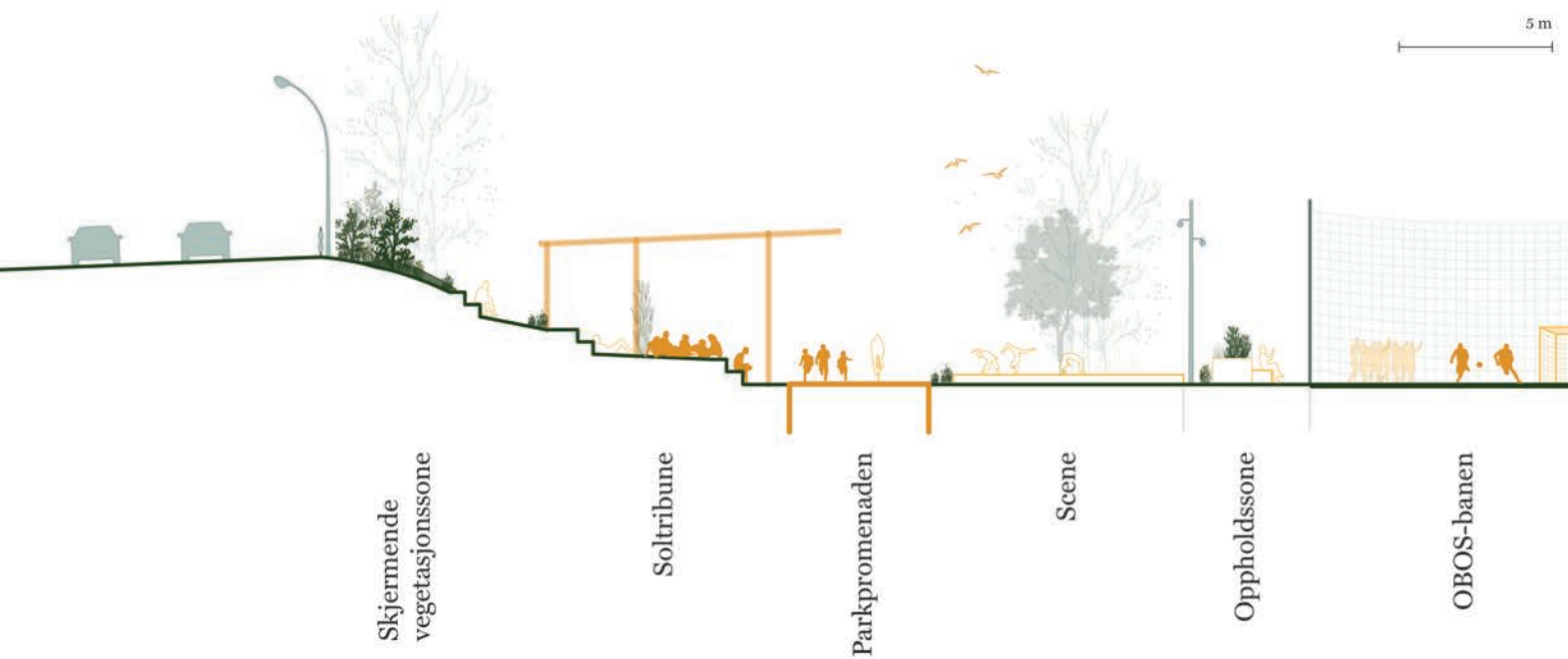
Gatesport og mattorg

Syd for fotballbanen føres gangstrøket videre. Her dannes et område for gatesport som for eksempel basket, skating, sparkesykkel og sykkel, en ballbinge og et sted for bare å henge. Derfra føres stien ned til Holmlia grill hvor det er mulig å etablere et mat-torg hvor det tilrettelegges for midlertidige food trucks og markedsdager med salg av lokale produkter.

*Snitt tunnel**

*Snitt Sørsiden**

Illustrasjonen viser noen ideer
til soneområdet Sørsiden.
Skisse: BOGL

7.6 Tiltak inndelt i soner

Foto på motstående side:
Monstrum

Sone 1: Paviljongen

Utviklingen av dette området inkluderer en helt ny og skreddersydd lekeplass inne i skogen. I tillegg er blant annet disse elementene tenkt at inngår i sonen: Møblement som sitteplasser og bord, belysning, skilt, inngangsportal, avfallshåndtering, beplantning og opprusting av bekkeløpet inkludert elementer langs bekken. Mindre grusstier og trapper vil gi bedre tilgjengelighet, bål plass i skogsholtet og del av hovedgangforbindelsen som fortsetter gjennom parken.

Forslag til medvirkning og midlertidig tiltak

Familiearrangement

Språkskiltene Let og lær! er montert i skogsområdet ved paviljongen. De er laget i samarbeid med Fjeldlund barnehage, spesielt for flerspråklige barn (0-5 år). Disse kan man utvikle videre for å lage arrangementer, der man også inkluderer barnas foreldre og øvrig familie, gjerne i samarbeid med barnehagene i området.

Barneworkshops

I forbindelse med den nye lekeparken kan det gjennomføres workshops i samarbeid med barne-skoler og barnehager. Der kan barna få jobbe med navn på lekeparken, samt temaer knyttet til nærmiljøet. Som for eksempel Ridder Henrik Krummedike som var blant de første beboerne på Holmlia. Eller gårdstema knyttet til gårdene Ås og Holm, som var den første bebyggelsen på Holmlia. Se vedlegg 2 for flere forslag og nærmere beskrivelse.

Paviljongen som scene

Fortsette å ha arrangementer og aktiviteter der man bruker paviljongen som en scene.

Ønsketre

Invitere skoleklasser til å henge opp folierte lapper, trebiter eller lignende, med sine ønsker for parken i et tre. Treet kan lyses opp ved å henge lyslenker der.

Piknik

Utlån av tepper, og eventuelt samarbeid med Kulturkafeen eller annen lokal leverandør, om kjøp av piknikkurver med mat. Her kan man teste ut områder som egner seg godt i forhold til sol- og skyggeforhold.

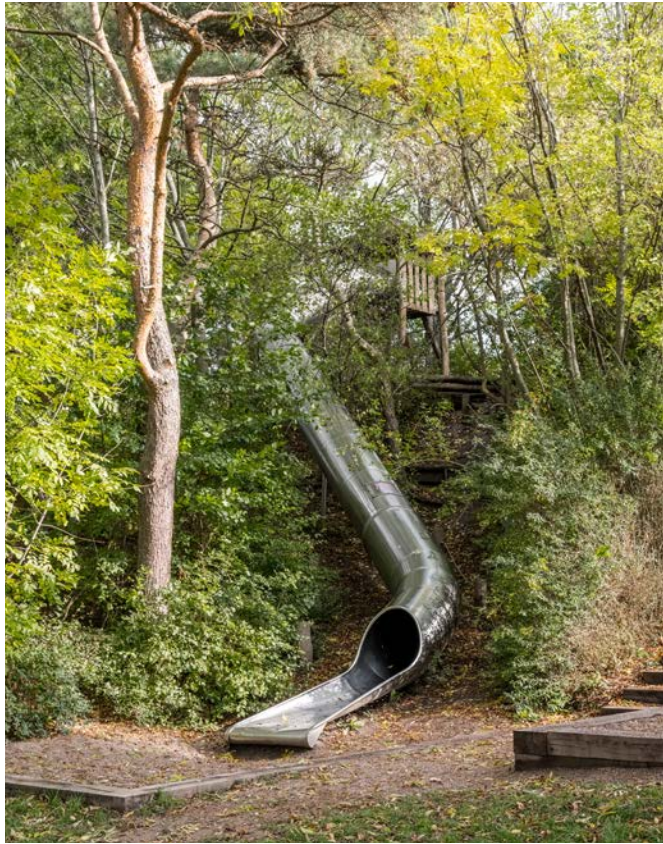
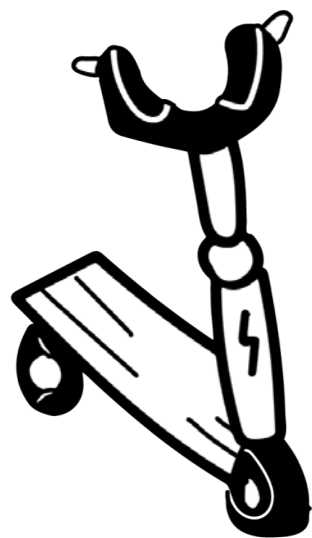
Sone 2: Høyden

Etableringen av dette området innebærer tilrettelegging av området oppe på og utenfor inngangen til svømmehallen. Oppe på det flate området over inngangen, legges det til rette for midlertidige arrangementer, som utekino, som kan vises på den høye betongkonstruksjonen. Ned fra denne plassen kan det etableres en eller flere sklier. Utenfor inngangen opparbeides plassen som en møteplass, med sjakkbord, oppslagstavle og sitteplasser. I tillegg skal blant annet disse elementene inngå i denne sonen: belysning, skilt, avfallshåndtering, beplantning, opprusting av bekkeløpet inkludert elementer langs bekken, mindre grusstier og trapp opp til platået og del av hovedgangforbindelsen som fortsetter gjennom parken.

Forslag til medvirkning og midlertidige tiltak

Utekino

Testing av utekino i samarbeid med en filmfestival som Bollywood-festivalen, er det allerede planer om. Ellers kan det være mindre filmvisninger med filmer som har tema rettet mot bestemte målgrupper, som ungdom eller barnefamilier. Tema kan også knyttes opp mot høytider, eller annen tematikk.

Sklie i terrenget. Remiseparken i København av BOGL. Foto: Coast Studio

Utendørs sjakklubb

Etablering av utendørs sjakklubb med flyttbare sjakkbord og stoler. Rundt sjakkbordene kan det bygges opp flere sitteplasser med mulighet for å spille andre brettspill, eller bare et sted å være. I samarbeid med lokale aktører kan det arrangeres turneringer. På kaldere årstider kan det legges til rette for ly og varme, med takkonstruksjon, lys og varmelamper.

Nabolagsdugnad

I samtaler med fokusgruppene og andre, får vi inntrykk av at det er mange som ønsker å bidra, men som ikke nødvendigvis vet hvordan. Samtidig kan det være utfordrende å få folk til å binde seg for lengre perioder av gangen. Her kan dugnad være en fin måte å la folk få bidra, engasjere seg og bli kjent med andre i nabolaget. Dugnad med planting og rydding av skog i området på «taket», fra inngangen til Holmlia bad og bort til kirken.

Sone 3: Kjøkkenhagen

Etableringen av dette området innebærer et utekjøkken i nærhet til de eksisterende parsellhagene. I forbindelse med utekjøkkenet kan området rundt tilrettelegges for opphold med sitteplasser og langbord, dyrking i plantekasser og en frukthage. I tillegg vil følgende elementer inngå i denne sonen: Belysning, skilt, inngangsportal, avfallshåndtering, øvrig beplantning, opprusting av bekkeløpet inkludert elementer langs bekken, overvannshåndtering, mindre grusstier, bål plass og hovedgangforbindelsen som fortsetter gjennom parken.

Lanternen er et utekjøkken med tak, som er åpen for de som ønsker å bruke den. Her holdes matworkshops, familiefester og grillkvelder. Foto: Laura Stamer

Forslag til medvirkning og midlertidige tiltak

Midlertidig utekjøkken

I eventuelt påvente av et mer permanent utekjøkken, kan det bygges en midlertidig løsning som testbed. Her kan det være grill eller steinovn og langbord, samt mindre bord og stoler til felles bespisning. Uavhengig av omfanget for dette er det viktig at alt bygges med høy kvalitet og god design. Fokuset er på det sosiale, kombinert med mat og matkultur som tema.

Lanternen ligger i Kulbaneparken i København. Utekjøkkenet er tegnet av BOGL. Foto: Laura Stamer

Kjøkkenhagen café

Sommerprosjekt der ungdom og unge voksne får drive en utekafé, der de jobber med å dyrke, lage og selge enkel og sunn mat og/eller drikke. Mange er opptatt av mat som er både sunn, god og bærekraftig. I kjøkkenhagen er dette mulig. Ettersom det er et stort behov for å gi ungdom jobb, kan dette tiltaket gi stor merverdi. Hva man lager må tilpasses årstid og kapasitet. Dersom det ikke er mulig å lage mat, kan man servere enkle drikker, smoothies, ferskpresset juice eller andre ting.

Høstfest

Samarbeid mellom parsellhagen og borettslag, om kurs eller workshops knyttet til dyrking. Kan avsluttes med arrangement der man inviterer nabolaget til høstfest. Å arrangere en høstfest er noe parsellhageforeningen har hatt lyst til å gjennomføre, men så langt ikke hatt kapasitet til å gjøre på egenhånd.

Sone 4: Lusetjern vannpark

Etableringen av dette området innebærer i hovedsak terrengforming, men også håndtering av vann. Plassen formes til en vannpark med små, perforerte gangbroer over terreng og vann, infoskilt for læring og adkomst til vannet flere steder. I tillegg er det tenkt at følgende elementer skal inngå i denne sonen: Møblement som sitteplasser og bord, belysning, inngangsportal, avfallshåndtering, beplantning, skjøtsel/tynning og hovedgangforbindelsen som fortsetter gjennom parken.

Remiseparken i København rommer god plass for overvannshåndtering. Over de våte områdene er det lagt til rette for å gå over på små, perforerte broer og ramper. Foto: Coast Studio

Forslag til medvirkning og midlertidig tiltak

Oppdagelsesferd

Workshops med skoler og barnehager med formidling av kunnskap om natur, plante- og dyreliv. Bygging av fuglekasser, humlekasser og insekthotell. Å utforske vann vil kunne gi mye inspirasjon til aktiviteter rettet mot barn. Med miljø som tema kan samarbeid med lokallag og ulike miljøorganisasjoner være en måte å koble ulike ressurser.

Naturen som klasserom

I en artikkel produsert av SLU (Sveriges landbruksuniversitet) kan vi lese (Forskning.se 2020, 17. april) om forskning som viser effekten av å la skoleelever lære i naturen. I artikkelen står det blant annet at «I tillegg til å redusere smittespredning, viser forskning at undervisning i utemiljøet raskt forbedrer elevenes konsentrasjon, arbeidsminne og studiemotivasjon. Elever som får naturen som klasserom, er mindre stresset, beveger seg mer og presterer bedre på skolen.» Dette viser at å prøve ut parken som alternativt sted for undervisning, kan gi stor verdi for elevene.

Bygging av insekthotell kan være en fin aktivitet for barn i parken. Foto: Byverkstedet

Sone 5: Sørsiden

Etableringen av dette området innebærer tilrettelegging for større barn og aktiviteter som ballspill, skating og sykling. Samtidig som det skal være et sted å kunne henge. Området rundt Holmlia Grill gjøres tilgjengelig for annen matservering og arrangementer, ved at det legges til rette for bruk av strøm og vann. I tillegg skal blant annet disse elementene inngå i denne sonen: Møblement, som sitteplasser og bord, belysning, inngangsportal, avfallshåndtering, beplantning og hovedgangforbindelsen som fortsetter gjennom parken.

Forslag til medvirkning og midlertidig tiltak

Kunst i offentlig rom

Et av målene for Holmliaparken er at den skal være et sted for kunst og kultur. Sørsiden skal være et aktivt uterom der urbane kvaliteter får komme frem. Her kan kunst spille en viktig rolle, både for å hente impulser og gi rom for ulike uttrykk og ytringer. Ungdommene vi har snakket med, og kanskje spesielt de unge voksne som har begynt å studere på andre steder, er engasjert og opptatt av omverden. Byverkstedet har jobbet med flere oppdrag der vi samarbeider med ungdom (16-20 år) og kunstinstitusjoner som Munch museet, Oslo Open og Interkulturelt museum, som utforsker hvordan unge kan engasjeres gjennom kunst. Prosjektene viser at kunst kan være et naturlig utgangspunkt for engasjement, som setter unges interesser på dagsorden. Gjennom offentlige og private støtteordninger som KORO, (kunst i offentlig rom) Kulturrådet eller Sparebankstiftelsen, er det muligheter for finansiering til formidling av kunst. Det legges for tiden stor vekt på formidling av kunst til unge. Kunst av høy kvalitet kan også skape stolthet, og være en viktig attraksjon i seg selv.

Food trucks og arrangement

Flere av dem vi har snakket med, ser parken som et naturlig sted for større arrangementer og andre tilstelninger. Selv om Sørsiden har ungdom som målgruppe, var fokusgruppa med jenter opptatt av at det ikke bare måtte være et sted for dem, men også et sted der flere kan komme sammen. Å teste ut ”bondens marked” der parsellhagen og andre kan selge lokale produkter, kan være en fin start. Her kunne man også testet ut å ha food trucks og ulike matstasjoner.

Ulike aktiviteter

Sørsiden skal være et sted der det er mulig å gjøre mange ulike aktiviteter, i tillegg til et sted å bare være. Det er derfor gode muligheter for å etablere og legge til rette for ulike aktiviteter gradvis. Som for eksempel ballbingen, som etter planen skal være en del av plassen. Det som er viktig, er at man etablerer disse elementene som en del av identiteten og helheten til området. Det må tas hensyn til både det estetiske, men også bygges på en måte som inkluderer tilhørende funksjoner. Det kan være sitteplasser, beplantning og belysning som skaper naturlige overganger til de ulike aktivitetene.

Remiseparken i København er tegnet av BOGL og inneholder blant annet et skateområde. Foto: Coast Studio

7.7 Oppsummering

«Et fantastisk møte-
sted for en hel bydel,
med attraksjoner på
tvers av generasjoner
og interesser.»

Et inkluderende sted for alle

Holmliaparken er et storslått prosjekt som kan skape et fantastisk møtested for en hel bydel, med attraksjoner på tvers av generasjoner og interesser. Dette blir et inkluderende sted for alle. Et sted hvor du kan komme når du vil, alene eller sammen med andre, ung eller gammel, menn og kvinner, uansett etnisitet og trosretning. Parken oppleves gjennom sansene, og er et byrom som skal skape et spennende sted med identitet og fellesskap.

Etapper i prosjektet

Parken utgjør et stort område, og det vil være et omfattende prosjekt å utføre alt på en gang. Parkens fem soner vil kunne fungere som en måte å dele inn gjennomføringen av prosjektet i etapper. Avgrensede prosjektområder som kan utføres hver for seg og som kan fungere isolert sett. Innenfor hvert delområde er det også mulig å prioritere mellom de ulike delelementer. For eksempel kan utekjøkkenet etableres som et isolert tiltak og skape et kontaktpunkt og møtested i parken. Eller det kan etableres som et helhetlig område med de ulike tiltakene inkludert.

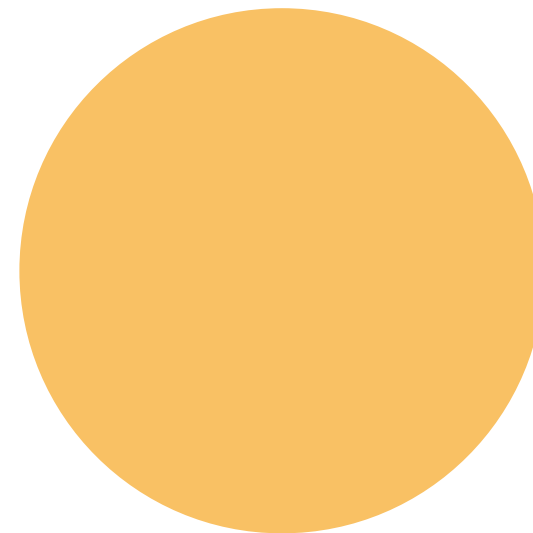

Små, sammenhengende fellesskap

Vår anbefaling er at man bør legge innsatsen i å skape attraktive møtesteder som gjøres så ferdige som mulig. Stedene er designet slik at ulike aktiviteter skal kunne krysse hverandre og skape små sammenhengende fellesskap. Der flere aktiviteter overlapper, og ligger side om side. Slik skaper de synergier til hverandre. Fremfor å spre enkelte små tiltak utover hele parken, vil vi anbefale at man fokuserer innsatsen på få steder, som skaper så gode synergier og kvaliteter som mulig til hvert enkelt sted.

Et rikt innhold

For å gjennomføre fornyelsen av Holmliaparken, er det nødvendig å danne seg et bilde av hva og hvor det skal gjøres tiltak. Dette mulighetsstudiet foreslår en rekke tiltak som gir parken et rikt innhold av aktiviteter og nye elementer. Dette vil binde parken sammen og skape en helhet. Samtidig dannes det mindre soner der tiltakene er stedstilpasset, store og små. En gjennomføring av de fysiske tiltakene sammen med ulike arrangementer og aktiviteter vil være med på å holde interessen for parken oppe blant innbyggerne på Holmlia. Det kan bidra til at de føler seg inkludert i utviklingen og ser en faktisk fremgang i byggingen av parken.

Kilder

Arkitektur N, Vigdis S. Rishaug (2017, 30. januar), fra <https://arkitektur-n.no/artikler/utemiljo-for-unge-jenter>

Jacobs, J. (1961). The Death and Life of Great American Cities. New York: Random House

Rambøll (2018) Analyserapport Stedsanalyse Holmlia Syd. Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/slik-bygger-vi-oslo/oslo-sor-satsingen-2018-2026/#gref>

Royal parks.org.uk Music for Trees mobile app. Hentet (2021, 08. januar) fra: <https://www.royalparks.org.uk/parks/the-regents-park/things-to-see-and-do/music-for-trees-mobile-app>

SLU (Sveriges landbruksuniversitet) kan vi lese (Forskning.se 2020, 17.april), fra: <https://www.forskning.se/2020/04/17/elever-presterar-battre-nar-undervisningen-flyttar-ut/>

Byverkstedet

BOGL

Oppdragsgiver:

Oslo Kommune
Bymiljøetaten

Vedlegg 1: Let og lær

Bildelek i parken laget i samarbeid med Fjeldlund barnehage. Leken har syv ulike skilt, med illustrasjoner av ting de kan finne i parken – for eksempel vann – og navn på tingen skrevet på arabisk, engelsk og somali i tillegg til norsk. Bildeleken gjør også at det blir spennende for barna å gå til parken med foreldrene sine som kanskje ikke ville besøkt parken ellers.

Степень (горный)
Степень (горный)
Степень (горный)
Степень (горный)

Степень (горный)
Степень (горный)
Степень (горный)
Степень (горный)

Let og læt
Det er ikke nødvendigt at
få færdig. Men det er
bedst at have det færdig
før man kommer til
den næste træ.

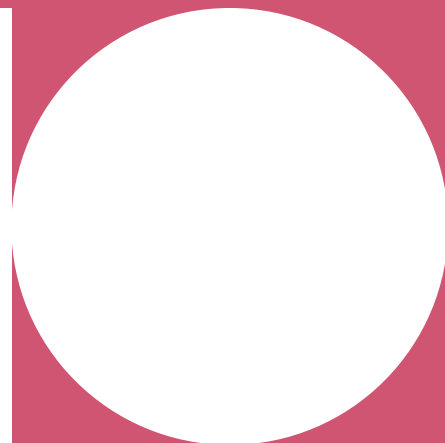
Fra et barneperspektiv

BARNEPERSPEKTIV

På Holmlia bor en stor andel barn og barnefamilier; 4% flere barn mellom 6–15 år enn gjennomsnittet i Oslo. Vi har derfor valgt å trekke frem utviklingen av Holmliaparken fra et barneperspektiv. Med sine tilgrensende naturområder har området et stort potensial i å tilgjengeliggjøre miljøer med store lekeverdier for barn og som dermed kan fremme deres mentale utvikling og helse.

I følge Stedsanalysen* oppgir 58 prosent av respondentene at «barna ofte eller av og til bruker Holmlias lekeplasser» men at «til tross for at de er mange, kun treffer en smal aldersgruppe fordi de hverken er tilpasset de yngste eller de eldre barna, og at det i så måte gjerne kunne vært større spennvidde i typen lekeapparater på de forskjellige lekeplassene.

Behovene som fremkommer er i tråd med våre anbefalinger om å ta i bruk parken på en måte som gir variasjon og ulike typer lekeområder og steder der barn kan få utfolde seg. Videre følger ideer og forslag til design av lekemiljøer, elementer og bruk av områder i parken.

Lek i naturmiljøer

Naturen er på mange måter det beste stedet for lek. I naturmiljøer finnes løst materiale som kan manipuleres og ofte en varierende vegetasjon og romlighet som oppmuntrer varierte typer av lek. Forskning viser at dette er viktig for barns utvikling og helse. I Holmliaparkens kanter er det mye natur som potensielt kan være viktige lekemiljøer for barna som bor i området. Bekken, åsen og skogen langs kanten av parken. Vi tror det finnes et potensial i å tilrettelegge for at naturen her kan bli enda mer brukt av barn og familier i nærområdet fra alle kulturer.

Maling på trær som veiviser. Foto: Åke Eson Lindman

Terskelobjekter

Terskelobjekter mellom «vill natur» og designet område, fungerer som en mykere overgang for uvante naturbesøkere. Spennende objekter og lav vegetasjon utvider området som oppfattes tilrettelagt for lek, og er en måte å få barn til å bevege seg friere over større område og leke mer ute i vegetasjonen. Elementene hjelper også voksne til å tolke et miljø som tilgjengelig og virker som en form for

veiviser. Det kan være en terskel mot bekken, inn i skogen, opp mot «fjellet». Ledetråder til at det finnes en menneskelig intensjon som gjør naturen mer tilgjengelig.

Overgang i form av lav vegetasjon skaper en forbindelse mellom lekesone og skog. Illustrasjon: Byggstudio

Lekeinvitasjoner

For å oppfordre folk til å bruke naturen mer kan man tydeliggjøre dette ved å markere at her er det lov og trygt å leke. Dette kan gjøres ved hjelp av identitetsobjekter som skilt og entreer, eller å legge til objekter som støtter leken. Som eksempel kan bekken stimulere til lek. Naturens kvaliteter forsterkes ved å legge til elementer som er lekbare. Bekken kan få tydeligere karakter av et lekemiljø ved at man utplasserer lekemuligheter i den på visse områder. Dette kan være klatrevennlige stener, broer, sandstrand, stokker og lekbar vegetasjon som gress.

Forstå omverden

«Noe å prate om», for eksempel kunstobjekter i naturen eller tilgjengelig informasjon om natur og planter, er et tilbakevendende tema i samtalen med pedagogen fra Fjeldlund barnehage. Ettersom hun mener at å utvikle muntlig norsk er en utfordring for de små barna med innvandrerbakgrunn på Holmlia. Da er det oppmuntrende, som et verktøy, om de har noe interessant å snakke om når de går på tur i parken.

Lokalhistorie

Plassens historie eller natur er temaer som kan løftes fram gjennom lekeobjekter og design. For å engasjere barn i sitt nærmiljø er det fint å bruke lokalhistorie som utgangspunkt for ulike prosjekter som bidrar til både kunnskap og stolthet. Mange lekeplasser utformes i dag kun med prefabrikkerte elementer ettersom det er enkelt og praktisk, til tross for at dette er kostbare løsninger som tilbyr liten lekeverdi. Vi anbefaler en mer stedsspesifikk utforming når det gjelder valg av materialer, uttrykk og funksjoner. Dette kan bidra til å styrke beboernes relasjon til stedet, og samtidig gjøre plassen til en tydeligere destinasjon.

Foto: Helle Nebelong, Studio E

Illustrasjon: Byggstudio

Identitetsobjekter

Spesielle objekter, identitetsobjekter, utformet i samarbeid med en kunstner, designer eller håndverker kan tilføre verdi i området. Fra et barneperspektiv er det ønskelig at denne typen av lekeobjekter eller lekeskulpturer er integrerte i landskapet, at de tar utgangspunkt i barnas interaksjon og i flere sanser. Å kunne manipulere, klatre på og invitere til fantasilek. Objektene skal brukes!

Integrering av lekemiljøer

I tillegg til et større område med lekeplass ved paviljongen vil det å gjøre hele uteområdet mer lekevennlig ha mange gevinster. Lek har ofte en viktig rolle i det sosiale livet og kan fungere som sosialt bindeledd i parken. Lek bør ikke planlegges utenom det sosiale livet i parken ettersom voksnes nærvær og tilsyn har stor betydning for leken. Barn foretrekker å være i miljøer som er integrerte med de voksnes verden, der de kan bli sett og samtidig se på andre. Lekemiljøer fungerer best på steder der folk er i bevegelse, noe Holmliaparken oppfyller med gangveien gjennom parken. Det finnes derfor et stort potensial til å integrere store og små lekemuligheter i tilknytning til de planlagte fem sonene. Tematisk og formmessig kan disse naturlig spille på de ulike sonenes tema og være med på styrke identiteten.

Skulpturer i Botanisk hage, Oslo. Foto: Bymiljøetaten

Nærhet

Nærhet er den viktigste faktoren for en vel fungerende lekeplass, og i Holmliaparken er det viktig å sørge for at familier som bor ved Holmlia Senter får gode utemiljøer nært nok. Maks 300 meter fra boligen er en god retningslinje.

Playspots

En variasjon av mindre lekemiljøer eller såkalte «playspots» plassert rundt i parken kan skape flere lavterskelmøteplasser på tvers av generasjoner, bidra til jevn aktivitet i hele parken og forbinde parkens deler sammen; skapeforbindelser. Etmerlevenderom. Disselekemulighetene kan være helt integrerte i parkens funksjoner som sitteplasser og vegetasjon eller være mindre uavhengige lekemiljøer. F.eks. en

lekbar skulptur, en enkel vannlek, klatretrær eller store steiner. De ulike lekemulighetene kan binde sammen hele parken og skape en felles forbindelse, samt identitet. Forutsetninger for en velfungerende playspot er tilpassing til årstid og vær, lekevennlig vegetasjon, løst materiale, romskapende elementer. Mindre lekemiljøer er tenkt å være et supplement til større lekeområder da størrelse er en viktig faktor.

Variasjon

Det er viktig å jobbe med å skape variasjon i karakter og type aktiviteter i de ulike lekemiljøene i samme område.

Tema: Ridder Henrik Krummedike

Blant de første beboerne på Holmlia var Henrik Krummedike, dansk adelsmann og en av de store jordeierne i Danmark-Norge under middelalderen med stor politisk innflytelse. Krummedike og middelalderen kan være en tematikk å utvikle i lekeplassutforming i parken.

Tema: Jernbanebroen på Holmlia

Der skatebanen i dag er plassert gikk før den store jernbanetraseen Ljansviadukten fram til 1929. En flott og kjent konstruksjon. Jernbanen og traseens konstruksjon kan være et tema å jobbe med til design av lekemiljø ved skatebanen.

Spennende konstruksjon.

Tema: Gårdene på Holmlia

Den første bebyggelsen på Holmlia besto av gårdene Ås og Holm. Dette temaet kan brukes i utformingen i forbindelse med lekemiljø ved parsellhagen i parken og sette fokus på dyrking og mat. Når det gjelder vegetasjon til barnemiljøer er det enkelt å bare utgå fra busker og trær, men også urter med ulike dufter, smak, teksturer, form og farge kan oppmuntre læring og fantasi. Viktig med tydelig kommunikasjon og pedagogisk informasjon rundt dyrking som besøkere kan interagere med.

Tema: Botanikk

Botanikken i parken kan brukes som utgangspunkt for et pedagogisk og stimulerende utformet lekemiljø. Her kan utforskning av planters, blomster og veksters strukturer, former, farger og andre egenskaper være til stor inspirasjon for både lek og læring.

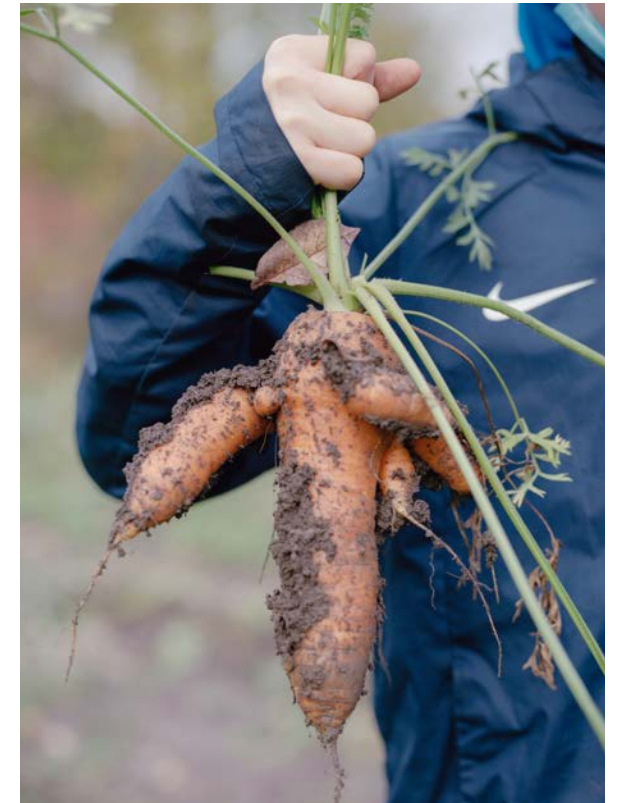

Foto: Johanne Nyborg

Lekeplass i Fælledsparken som er Københavns mest besøkte park. Lekeplassen er designet av Monstrum og illustrerer Københavns fem mest kjente bygg. Foto: Monstrum

Fantasifulle sitteplasser. Foto: Byggstudio

Viktige kvaliteter i et godt lekemiljø

Det finnes mye forskningsbasert kunnskap om hvilket innhold og utforming på lekeplasser som best ivaretar barns utvikling. Her gir vi en oppsummering av de viktigste kvalitetene og hensynene man må ta for å skape lekemiljøer som er inkluderende og utviklende ut ifra et barneperspektiv.

- **Løst materiale** Løst materiale (pinner, blader, vann, sand, kongler, kasser, snø, planker etc.) er en forutsetning for variert lek, og barns mulighet til kreative leker og samlelek øker i takt med tilgangen til løst materiale.

- **Lekbar vegetasjon/natur**

Plass, vegetasjon og variasjon er sentrale kvaliteter for barns utvikling gjennom lek. Lekbar vegetasjon skaper rom, variasjon og avskjerming og kan brukes for å kombinere barns lek med læring. Vegetasjon er viktig for kreativiteten, fantasilekene, utforskning og det sosiale samspillet mellom barna. I tillegg muliggjør busker og trær en hel rekke med ting å gjøre som klatring, svinging, balansering, gjemsel, stimulering av ulike sanser og taktilitet.

- **Materialer**

Naturlige og giftfrie materialer er å foretrekke på lekeplasser da de tilbyr variasjon, taktilitet og flere opplevelser. Bruk av naturlige materialer til fall-dekke er å foretrekke, da de påvirker leken positivt og ikke inneholder mikroplast. Her kan nevnes Oslo kommunes mål om å redusere bruken av plastunderlag på lekeplasser, jf. Byrådserklæringen til byrådet 2019-2023; Byrådet vil: «Bruke alternativer til syntetisk gummi eller annet dekke laget av plast på kommunens lekeplasser og i barnehager når det er mulig».

- **Plass og variert topografi**

En romslig lekeplass legger til rette for aktivitet og løping, men også mer sosial lek og mindre konflikter. En variert topografi setter fart på leken og oppmuntrer til bevegelse. Lekeredskap integrert i topografien gir et spennende miljø.

- **Støtte ulike typer av lek**

Det finnes mange ulike typer av lek: Fantasilek, konstruktiv lek, funksjonell lek, sosial lek og regelbasert lek. Et rikt lekemiljø støtter og inspirerer til en variasjon av leketyper, i motsetning til den tradisjonelle lekeplassen som primært fokuserer på den motoriske leken.

- **Variasjon i romlighet/soner**

Variert romlighet med ulike soner og rom i varierende størrelse, både åpne og lukkede, inspirerer til lek og gir mulighet for ulike aktiviteter. Rom der barn kan leke i fred, men ha voksne lett tilgjengelig fungerer godt.

- **Tid og foranderlighet**

Lekemiljøer berikes av et innhold som forandres gjennom året og der det går å følge årstidenes vekslinger. Vannlek, naturlige materialer og økosystem-tjenester kan brukes for å oppnå denne variasjonen. Variert topografi, løvtrær og vann er noen kvaliteter som bidrar til variasjon og forståelse for omverden.

- **Stedsspesifikke lekeredskaper**

Unike lekeredskaper gir variasjon, skaper en identitet til området og oppmuntrer til å utforske nærmiljøet. Prefabrikkerte elementer krever store investeringer og man kan med fordel ta i bruk mer uprogrammerte lekeobjekter som er positive for leken og skaper et mer inkluderende miljø. Her kan ofte gjeldende regelverk som setter strenge krav til sikkerhet være en utfordring. Samtidig er det fullt mulig å lage løsninger som både ivaretar sikkerhet, inviterer til kreativitet og er stedsspesifikke.

Foto: Helle Nebelong, Studio E

Løst materiale brukt til hyttebygging. Foto: Byggstudio

Lek med vann beriker et lekemiljø. Foto: Jordan Whitt

Kommunikasjon og formidling

«Når folk får ta del i aktiviteter og snakke om det som skjer, vil det bidra til framsnakking og omdømmebygging av både parken og Holmlia.»

Framsnakking og omdømmebygging

I planprosjekter er god kommunikasjon viktig, for å sikre at innbyggere og berørte har tilgang til informasjon. Ved å kommunisere på en måte som inviterer til deltakelse blant innbyggerne, skaper det både legitimitet og tillit til parkprosjektet. Holmlia har en sammensatt befolkning, og det kan være en utfordring å nå frem når behovene for informasjon og kommunikasjonsvaner er svært ulike. Samtidig vil bred medvirkning, en helhetlig plan og felles visjon, være en god start for arbeidet med utforming av parken. Når folk får ta del i aktiviteter og snakke om det som skjer, vil det bidra til framsnakking og omdømmebygging av både parken og Holmlia.

Nye måter å kommunisere

Utviklingen av Holmliaparken skjer over tid. Det kan derfor være vanskelig å ha oversikt over hvor man er i prosessen. Det er verken nødvendig, eller mulig, å informere om alt som skjer, men det kan være lurt å tenke på følgende:

- Å ha en overordnet plan og felles visjon
- Å formidle på en konsekvent og enhetlig måte
- Å tilpasse kommunikasjonsmetoden til ulike mottakere
- Å formidle på en måte som inspirerer til engasjement og deltakelse

Utstilling som verktøy

På grunn av COVID-19 har vi i prosjektet måttet tenke spesielt på hvordan vi kan kommunisere med folk uten nødvendigvis å treffes fysisk. Som en del av studien, har vi derfor laget en utstilling i parken som et verktøy for å fortelle om prosjektet, skape engasjement og vise hva som skjer. Målet med den midlertidige utstillingen har vært å informere om at prosjektet er i gang, og gi folk mulighet til å engasjere seg. Med store kart gir utstillingen også en forståelse av parkens område.

Ved inngangen til parken er det satt opp store skilt med kart over parken, i tillegg til en infotekst om prosjektet.
Foto: Oda Berby

Nye typer medvirkning

Det er tenkt at utstillingen videre kan brukes som en måte å kommunisere ut til befolkningen, og la de ta suksessivt del i parkens utvikling. I mulighetsstudien ønsket vi å utforske nye typer medvirkning, for å skape engasjement og eierskap. Som en del av medvirkningsopplegget, er utstillingen også en måte å nå en bredere gruppe av brukere. Utstillingen består både av informasjonsplakater og bilder, i tillegg til QR-koder, som kan brukes på en rekke måter for å aktivt kommunisere med beboere og nærmiljøet. I jula laget de unge parkvaktene en familieribus med oppgaver og spørsmål. På den måten kunne parken brukes til å gjøre koronavennlige aktiviteter, og samtidig bli kjent med prosjektet og parken.

Oppdag park

Holmliaparken er et uterom som har plass til alle og som alltid er åpent. Her kan du gjøre det du selv vil, enten du er alene eller sammen med andre. Parken er din egen og alles på samme tid.

Koronapandemien har vist oss hvor viktige og grøntområder er for vår helse og Holmliaparken ligger i hjertet av Holmlia utendørs møteplass der vi kan være sammen på avstand. I tiden og årene skal parken formes og utvikles sammen med de som bor i området. Prosjektet Holmlia er finansiert av og en del av Oslo sør-

Holmliaparken strekker seg helt fra Holmlia grill, og for å gi deg muligheten bedre kjent med parken har vi plassert Postene er refleksskilt med en QR-kode for å dukke opp historier og informasjon om parken. Finn postene best med lommelykt. Ta med familie og venner ut på tur og oppdag Holmliaparken!

Holmliaparken skal:

for planlagte og spontane aktiviteter
biologisk mangfold og bærekraft
for kunst og kultur
skape identitet

Utstilling og historier

Utstillingen «Oppdag parken» er midlertidig og består av bilder, informasjon, fakta og historier som forteller om Holmliaparken. Tanken er at utstillingen utvides etter hvert som det skjer nye ting i parken.

1.

2.

3.

1. United Sisters fikk sitt eget skilt i parken, med bilder og tekst fra medvirkningen. Skiltene er montert på tunge betonggriser for stabilitet og holdbarhet. Foto: Oda Berby
2. Det samme fikk Holmlia parsellhagelag. Skiltet ble plassert ved inngangen til parsellhagen og ønsker besøkende velkommen. Foto: Oda Berby
3. Alle skiltene i utstillingen er laget i bøyd aliminium og gjort i samarbeidet med et metallverksted. Foto: Oda Berby
4. Paviljongen fikk sitt helt egne skilt med informasjon om arkitekten Odd Kjeld Østbye, med en av hans skisser fra arbeidet. Foto: Oda Berby
5. Kjøkkenhagen er en sone som omfatter både parsellhagen og området i nærheten. Her ser man for seg et felles utekjøkken som en slags forlengelse av parsellhagen. Foto: Oda Berby

5.

4.

Bruk av digital og fysisk formidling

Seniorene vi har snakket med understreker behovet for et sted med fysisk informasjon – kanskje en infovegg ved inngangene til parken. Ting blir ofte annonsert på sosiale medier og i digitale kanaler, men dette er ikke noe alle får med seg. Dette understreker behovet for bruk av ulike kanaler og former for formidling.

QR-koder og rebusløp

Å bruke QR-koder som er plassert rundt i parken, er en spennende måte å kombinere det fysiske og digitale på. Det åpner opp for fleksible løsninger og flerbruk. Til å starte med testet vi ut bruk av QR-kodene til å lage et rebusløp. Ved hjelp av mobiltelefonen kunne folk hente spørsmål, kart over parken og bildekollasj av de ulike sonene. Parkvaktene brukte også QR-kodene som linker til informasjonsfilmer som ble lastet opp på Youtube. Det er også mulig å lage interaktive spill og utforske parken gjennom bruk av utvidet virkelighet eller såkalt AR (augmented reality). Da kan data fra parken for eksempel kombineres med grafikk og lyd. Dette kan brukes for å teste ut nye aktiviteter i parken.

Skilt med QR-koder på er hengt opp rundt om i parken. Foto: Oda Berby

Applikasjoner

Under og før pandemien er det også utviklet en rekke applikasjoner innen blant annet trening, meditasjon og yoga som kan brukes i parken som alternativer til det man ikke kan gjøre innendørs. I Regents Park i London har man utviklet en app der man ved bruk av geo-lokasjon, kan høre musikk laget av studenter ved Royal Academy of Music som er inspirert av trærne i parken. På nettsidene royalparks.org.uk (2021,09.2021) kan man lese mer om Music for Trees mobil app.

Bilde fra skiltkampanje 'Nature's Playground' for National Trust av The Click Design Consultants, UK.

Skilt med QR-koder på er hengt opp rundt om i parken. Foto: Oda Berby